

LIFE08 NAT/CY/000453

**Ενδιάμεση Έκθεση
Καλύπτει τις δράσεις του προγράμματος από
01/08/011 μέχρι 30/09/2011**

**Ημερομηνία υποβολής της έκθεσης
20/01/2012**

**Δημιουργία Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών
και Οικοτόπων Προτεραιότητας (PLANT-NET CY)**

Δεδομένα του έργου

Περιοχή Έργου:	Λευκωσία, Κύπρος	
Ημερομηνία Έναρξης του Έργου:	01/01/2010	
Ημερομηνία Ολοκλήρωσης Έργου:	30/06/2013	Ημερομηνία Παράτασης: -
Συνολικός Προϋπολογισμός:	€ 1.547.297	
Συμμετοχή ΕΕ:	€ 1.070.265	
(%) των επιλέξιμων δαπανών:	69,17%	

Δεδομένα Δικαιούχου

Όνομα Δικαιούχου:	Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	
Υπεύθυνος Επικοινωνίας:	κα. Έλενα Στυλιανοπούλου	
Ταχυδρομική Διεύθυνση:	Λεωφ. 28 ^{ης} Οκτωβρίου, 20-22, 2414 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος	
Τηλέφωνο:	(00357) 22408922	
Τηλεομοιότυπο:	(00357) 22774945	
Ηλεκτρονική Διεύθυνση:	estylianopoulou@environment.moa.gov.cy	
Ιστοσελίδα Έργου:	http://www.plantnet.org.cy/	

Πίνακας Περιεχομένων

Πίνακας Περιεχομένων	2
Λίστα συντομογραφιών.....	4
1. Συνοπτική Παρουσίαση	5
1.1. Γενική πρόοδος	5
1.2. Εκτίμηση της βιωσιμότητας των στόχων και του προγράμματος εργασίας του έργου 6	
1.3. Προβλήματα που προέκυψαν	7
2. Διοικητικό Μέρος.....	8
3. Τεχνικό Μέρος	9
3.1. Δράσεις.....	9
3.1.1. Δράση Α.1: Καταγραφή των θέσεων των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων και καθορισμός των ορίων των ΜΑΦ	9
3.1.2. Δράση Α.2: Λεπτομερής χαρτογράφηση των ΜΑΦ	10
3.1.3. Δράση Α.3: Προετοιμασία των Σχεδίων Παρακολούθησης για κάθε ΜΑΦ ...	10
3.1.4. Δράση Α.4: Προετοιμασία των Διαχειριστικών Σχεδίων για κάθε ΜΑΦ	11
3.1.5. Δράση Α.5: Εκτίμηση της γενετικής ποικιλότητας και της δομής του πληθυσμού για καθένα από τα 5 υπό μελέτη είδη προτεραιότητας και για το <i>Cedrus</i> <i>brevifolia</i>	12
3.1.6. Δράση Α.6: Αξιοποίηση των εμπειριών άλλων Ευρωπαϊκών χωρών που υιοθέτησαν την προσέγγιση του ΜΑΦ	14
3.1.7. Δράση Β: Αγορά/μίσθωση γης και/ή πληρωμές αποζημίωσης για τα δικαιώματα χρήσης	15
3.1.8. Δράση Γ.1: Εγκατάσταση των ΜΑΦ στο πεδίο.....	16
3.1.9. Δράση Γ.2: Εγκατάσταση των μόνιμων επιφανειών παρακολούθησης.....	16
3.1.10. Δράση Γ.3: Παρακολούθηση των ΜΑΦ	17
3.1.11. Δράση Γ.4: Εφαρμογή μέτρων διατήρησης εντός των ΜΑΦ	18
3.1.12. Δράση Γ.5: Εμπλουτισμός των πληθυσμών των υπό μελέτη ειδών	20
3.1.13. Δράση Γ.6: Αξιοποίηση των υφιστάμενων Βοτανικών Κήπων του Τμήματος Δασών για την εκτός τόπου διατήρηση των υπό μελέτη ειδών	21
3.1.14. Δράση Γ.7: Συλλογή και αποθήκευση σπερμάτων των υπό μελέτη ειδών στην τράπεζα σπερμάτων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών για την εκτός τόπου διατήρησή τους.....	22
3.1.15. Δράση Γ.8: Φύλαξη των ΜΑΦ	22
3.1.16. Δράση Δ.1: Ενημερωτική εκστρατεία, διοργάνωση συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και συνεδρίων, παραγωγή ενημερωτικού υλικού	23
3.1.17. Δράση Δ.2: Τεχνικές εκδόσεις, δημιουργία ιστοσελίδας, παραγωγή ψηφιακών δίσκων, εκλαϊκευμένη αναφορά.....	28
3.1.18. Δράση Δ.3: Λειτουργία Κέντρων Πληροφόρησης εντός των τριών Βοτανικών Κήπων	29

3.1.19. Δράση Δ.4: Ετοιμασία και δημοσίευση ενός βιβλίου για τις εμπειρίες στα ΜΑΦ	30
3.1.20. Δράση Ε.1: Διαχείριση έργου	30
3.1.21. Δράση Ε.2: Παρακολούθηση έργου	32
3.1.22. Δράση Ε.3: Λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής	32
3.1.23. Δράση Ε.4: Λειτουργία του Συμβουλίου Ενδιαφερόμενων Φορέων	33
3.1.24. Δράση Ε.5: Δικτύωση με άλλα έργα	34
3.2. Προβλεπόμενη πρόοδος μέχρι την επόμενη έκθεση	35
3.3. Επιπτώσεις	36
3.4. Εκτός LIFE	38
4. Οικονομικό Μέρος	41
4.1. Οικονομική επισκόπηση	41
4.2. Πραγματοποιημένα έξοδα του έργου (Δαπάνες)	41
4.3. Στοιχεία Ελεγκτή	44
5. Παραρτήματα	45
5.1. Παραδοτέα	45
5.2. Άλλα	45

Λίστα συντομογραφιών

ΑΕ: Αρχική Έκθεση

ΑΦ: Ανάδοχος Φορέας

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΕΕΕ: Επιστημονική Επιτροπή Έργου

ΕΚΠΑ: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΕΟΔΕ: Επικεφαλής Ομάδας Διαχείρισης Έργου

ΕΥΕ: Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

ΙΓΕ: Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών

ΜΑΦ: Μικρο-Αποθέματα Φυτών

ΟΔΕ: Ομάδα Διαχείρισης Έργου

ΟιΔΕ: Οικονομικός Διαχειριστής Έργου

ΟΠΟΚ: Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου

ΠΕΠ: Πρώτη Έκθεση Προόδου

ΣΔ: Συντονιστής Δικαιούχος (Τμήμα Περιβάλλοντος)

ΣΦ: Συνεργαζόμενος Φορέας

ΣΕΦ: Συμβούλιο Ενδιαφερόμενων Φορέων

ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΥΔΕ: Υπεύθυνος Διαχείρισης Έργου

UNDP-ACT: United Nations Development Programme - Action for Cooperation and Trust

1. Συνοπτική Παρουσίαση

1.1. Γενική πρόοδος

Το έργο «Δημιουργία Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών και Οικοτόπων Προτεραιότητας» (ακρωνύμιο PLANT-NET CY) στοχεύει στη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης τεσσάρων ειδών προτεραιότητας της Κυπριακής χλωρίδας (**Arabis kennedyae*, **Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis*, **Centaurea akamantis* και **Ophrys kotschyi*) και δύο τύπων οικοτόπων προτεραιότητας (9590 - *Δάση *Cedrus brevifolia* - *Cedrosetum brevifoliae* και 9390 - *Θαμνώνες και δασικές συστάδες της *Quercus alnifolia*) που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000 του νησιού (*Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 1: Πίνακας με τις βασικές πληροφορίες των περιοχών του δικτύου Natura 2000 όπου έχουν εγκατασταθεί τα ΜΑΦ*). Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου προβλέπεται η εγκατάσταση, παρακολούθηση και διαχείριση ενός δικτύου πέντε Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών.

Το έργο στην ολότητά του αποτελεί καινοτομία για θέματα βελτίωσης του καθεστώσ διατήρησης ενδημικών και σπάνιων ειδών της Κυπριακής χλωρίδας, αφού:

- υιοθετεί για πρώτη φορά στην Κύπρο μια πρωτοποριακή προσέγγιση: αυτή των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών (ΜΑΦ), η οποία προσαρμόζεται στα κυπριακά δεδομένα. Η προσέγγιση των ΜΑΦ έχει εφαρμοστεί με επιτυχία σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, μέσα από έργα LIFE, διασφαλίζει την επιτυχή υλοποίηση των στόχων του έργου. επίσης
- Συνδυάζει τις επί τόπου (*in situ*) δραστηριότητες διατήρησης εντός των ΜΑΦ, με προσπάθεια και για την εκτός τόπου (*ex situ*) διατήρηση των υπό μελέτη ειδών σε βοτανικούς κήπους και σε τράπεζα σπερμάτων.
- Εμπλέκει από τα αρχικά του στάδια σε μεγάλο βαθμό τις τοπικές κοινωνίες στην όλη προσπάθεια για τη δημιουργία των ΜΑΦ και τη διατήρηση σημαντικών στοιχείων της τοπικής φυσικής κληρονομιάς.

Με την μέχρι τώρα πορεία υλοποίησης του έργου έχουν ήδη επιτευχθεί θετικές επιπτώσεις στη διατήρηση τόσο των υπό μελέτη ειδών και οικοτόπων όσο και άλλων ενδημικών, σπάνιων και απειλούμενων φυτών που εντοπίζονται εντός των ΜΑΦ (βλ. #3.3).

Σημαντικές είναι επίσης και οι κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις του έργου στο νησί και στις κοινότητες που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ. Το έργο συμβάλλει σημαντικά στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην Κύπρο ενώ παράλληλα συνετέλεσε στη νομική κατοχύρωση των ΜΑΦ στο νησί, με την συμπερίληψη σχετικού άρθρου στη νέα τροποποιητική του 2011, Δασική Νομοθεσία (αναμένεται να ψηφιστεί από την ολομέλεια της Βουλής των αντιπροσώπων εντός του πρώτου τριμήνου του 2012). Καθοριστικός είναι ο ρόλος του έργου

για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών και τη συμμετοχή τους στη διατήρηση σπάνιων και ενδημικών ειδών και οικοτόπων (βλ. #3.3).

Όπως έχει αναφερθεί στην «*Αρχική Έκθεση*» (ΑΕ - Inception Report) και στην πρώτη «*Έκθεση Προόδου*» (ΠΕΠ – Progress Report), από την έναρξη του έργου έχουν σχεδιαστεί και υλοποιηθεί όλες εκείνες οι εργασίες που διασφαλίζουν την ομαλή εκπόνηση του έργου. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκε: (1) Η κάλυψη των νέων θέσεων εργασίας που προβλέπονταν από τη πρόταση, (2) Η υπογραφή του Συμφωνητικού Εταιρικής Σχέσης (Partnership Agreement) καθώς και η σύνταξη και υπογραφή τροποποιήσεων (Amendments), όπου αυτές θεωρήθηκαν αναγκαίες - μεταξύ Ανάδοχου Φορέα (ΑΦ) και Συνεργαζόμενων Φορέων (ΣΦ) του έργου (UNDP-ACT και Πανεπιστήμιο Frederick, αντίστοιχα) (*Παράρτημα 1: Συμφωνητικά Εταιρικής Σχέσης, στην ΠΕΠ - 01/09/2011*), (3) Η απόκτηση όλου του απαραίτητου εξοπλισμού, μέσα από νόμιμες διαδικασίες, σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις του LIFE+, την εθνική νομοθεσία και τους εσωτερικούς κανονισμούς του κάθε δικαιούχου, καθώς και η άμεση λειτουργία του εξοπλισμού αυτού για τους σκοπούς του έργου, (4) Η πραγματοποίηση σειράς συναντήσεων μεταξύ εκπροσώπων των εταίρων για το συντονισμό των δράσεων και τον οικονομικό έλεγχο του έργου, (5) Η σύσταση και λειτουργία των προβλεπόμενων ομάδων και επιτροπών του έργου (Δράσεις E.3 και E.4), (6) Η τήρηση και ο έλεγχος από τον Οικονομικό Διαχειριστή Έργου (ΟιΔΕ) των οικονομικών αρχείων και φακέλων από κάθε φορέα, αλλά και του έργου στο σύνολό του, (7) Η πλήρωση όλων των προβλεπόμενων θέσεων του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στην υλοποίηση του έργου (*Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 2: Κατάλογος προσωπικού που συμμετέχει στην υλοποίηση του έργου*) και (7) Η έναρξη ή/και αποπεράτωση των Δράσεων του έργου, όπως καθορίζονται από τα χρονοδιαγράμματα της πρότασης (βλ. #3 - *Τεχνικό Μέρος*).

1.2. Εκτίμηση της βιωσιμότητας των στόχων και του προγράμματος εργασίας του έργου

Με βάση την μέχρι στιγμής πορεία υλοποίησης του έργου (21 μήνες από την έναρξή του), φαίνεται απόλυτα εφικτή η επιτυχής υλοποίηση του προγράμματος εργασίας και η επίτευξη όλων των στόχων που τέθηκαν αρχικά. Το γεγονός αυτό τεκμηριώνεται από: (1) Την αποτελεσματική υιοθέτηση της προσέγγισης των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών - μιας ευρέως αποδεκτής (μέσα από προγράμματα LIFE / LIFE+) πρακτικής διατήρησης - για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των υπό μελέτη ειδών και οικοτόπων, (2) Την αποτελεσματική λειτουργία των επιστημονικών και διοικητικών δομών του έργου (Ομάδα Διαχείρισης Έργου, Επιστημονική Επιτροπή, Συμβούλιο Ενδιαφερόμενων Φορέων) που διασφαλίζει τον πλήρη συντονισμό και εφαρμογή των δράσεων του, (3) Τη συνεχή και αποτελεσματική συνεργασία των φορέων της κοινοπραξίας του έργου, που εξασφαλίζει, πέρα από τη σωστή υλοποίηση, τη διάχυση των στόχων και των αποτελεσμάτων του σε ένα ευρύ κοινό (επιστημονικό και μη), (4) Την υλοποίηση των δράσεων του έργου εντός του καθορισμένου χρονοδιαγράμματος, στο επιθυμητό επίπεδο ποιότητας (βλ. #3 - *Τεχνικό Μέρος*), (5) Την αποδοχή του έργου και των δράσεών του από τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες το αντιμετωπίζουν ως ένα έργο που συμβάλλει τόσο στην προστασία και διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς τους όσο και στην προβολή των κοινοτήτων τους. Σημαντικός αριθμός κατοίκων και οργανωμένων συνόλων

έχουν αγκαλιάσει το έργο συμμετέχοντας έμμεσα ή άμεσα στην ενίσχυση της υλοποίησής του, (6) Τη συμβολή του έργου στη διαμόρφωση ορθολογικής εθνικής περιβαλλοντικής πολιτικής, με την ανάδειξη της σημασίας των ΜΑΦ και την προώθηση δημιουργίας κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου από την πολιτεία, με την συμπερίληψη συγκεκριμένου άρθρου στη Δασική Νομοθεσία για τον ορισμό του νομικού καθεστώτος των ΜΑΦ στη Κύπρο (βλ. #3.3), (7) Την αποδοχή του έργου και των σκοπών που εξυπηρετεί από την ίδια την πολιτεία και τους διάφορους φορείς της, αφού η προσέγγιση των ΜΑΦ έχει ενταχθεί στη διδακτέα ύλη της δημοτικής εκπαίδευσης ως παράδειγμα για την κατανόηση προσεγγίσεων σε θέματα διατήρησης της βιοποικιλότητας (βλ. #3.4) και (8) Τη συμβολή του έργου στη δημιουργία μιας Πανευρωπαϊκής πλατφόρμας συνεργασίας έργων που έχουν υιοθετήσει την προσέγγιση των ΜΑΦ (βλ. #3.1.24).

1.3. Προβλήματα που προέκυψαν

Σε γενικές γραμμές, η υλοποίηση του έργου δεν αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα και ως εκ τούτου δεν παρουσιάστηκαν σημαντικές αποκλίσεις σε σχέση με τη διεκπεραίωση των δράσεων. Οι αρχικές δυσκολίες που αναφέρθηκαν στην ΑΕ του έργου, καθώς και οι δυσκολίες που αναφέρθηκαν στην ΠΕΠ σχετικά με τεχνικά θέματα του έργου, έχουν αντιμετωπιστεί πλήρως μέσα από τις συντονισμένες προσπάθειες των φορέων του έργου. Οι διαδικασίες επίλυσης των διαφόρων προβλημάτων που παρουσιάστηκαν στο έργο περιγράφονται αναλυτικά στο Τεχνικό μέρος των προηγούμενων εκθέσεων (ΑΕ και ΠΕΠ), καθώς επίσης και στα *Παραρτήματα 2: Προβλήματα που είχαν αναφερθεί στην ΑΕ και τρόπος επίλυσής τους & 24: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της ΠΕΠ* όπου η ΟΔΕ απάντα στις επιστολές / προβληματισμούς που τέθηκαν από μέρους της ΕΕ. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η άμεση αντιμετώπιση των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά την πορεία του έργου, συνέβαλε στην αποφυγή οποιασδήποτε ουσιαστικής καθυστέρησης, ή αλλαγής στην υλοποίησή του, ή μη εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων των φορέων προς τους στόχους του έργου.

2. Διοικητικό Μέρος

Σε διοικητικό επίπεδο, υιοθετήθηκε πλήρως το «Διάγραμμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Έργου», όπως αυτό έχει εγκριθεί με την πρόταση του έργου. Από την έναρξη του έργου έχουν συσταθεί και λειτουργούν τρία όργανα διαχείρισης του έργου: (1) Ομάδα Διαχείρισης Έργου (ΟΔΕ), (2) Συμβούλιο Ενδιαφερόμενων Φορέων (ΣΕΦ) και (3) Επιστημονική Επιτροπή Έργου (ΕΕΕ) (βλ. #3 - Τεχνικό Μέρος).

Συντονιστικό ρόλο στην υλοποίηση του έργου έχει η ΟΔΕ, τα μέλη της οποίας βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία, τόσο μεταξύ τους όσο και με τους επικεφαλείς εκπροσώπους των συνεργαζόμενων φορέων, μέσω του Υπεύθυνου Διαχείρισης Έργου (ΥΔΕ). Οι αλλαγές που έγιναν στα άτομα που συμμετέχουν στην ΟΔΕ παρουσιάστηκαν εκτενώς στην ΠΕΠ (Σεπτέμβριος 2011) (βλ. #2 στην ΠΕΠ). Εν συντομία, οι αλλαγές που έγιναν είναι: η αντικατάσταση της Επικεφαλής της Ομάδας Διαχείρισης του Έργου (ΕΟΔΕ) κας Χριστίνας Πανταζή από την κα Έλενα Στυλιανοπούλου και η μείωση του ανθρωποχρόνου συμμετοχής του Υπεύθυνου Διαχείρισης Έργου (ΥΔΕ) Δρα Ηλιάδη Ν-Γ, στο έργο με την παράλληλη πρόσληψη Βοηθού ΥΔΕ (κα Ηρώ Κουζάλη) για την κάλυψη των υποχρεώσεων του ΥΔΕ. Οι ρυθμίσεις / αλλαγές αυτές δεν αποτελούν σημαντική τροποποίηση στη δομή και το χρονοδιάγραμμα του έργου, αφού δεν έχουν μεταβάλει σε κανένα βαθμό τη διοικητική / οργανωτική δομή του, όπως επίσης ούτε και τον οικονομικό προϋπολογισμό του έργου.

Επιπρόσθετα, όπως προβλεπόταν από το «Διάγραμμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Έργου», το ΣΕΦ και η ΕΕΕ, είναι πλήρως στελεχωμένα, ενώ έχουν γίνει όλες οι προβλεπόμενες, μέχρι στιγμής, συνεδριάσεις των ομάδων αυτών (βλ. #3 - Τεχνικό Μέρος).

Όσον αφορά στον εσωτερικό οικονομικό έλεγχο του έργου, ακολουθούνται οι αρχικές κατευθυντήριες γραμμές που συντάχθηκαν από τον Οικονομικό Διαχειριστή Έργου (ΟιΔΕ) και παραδόθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Παράρτημα 16: Οδηγός τήρησης και ελέγχου οικονομικών φακέλων έργου, στην ΑΕ - 30/09/2010). Πέραν αυτού, ο ΟιΔΕ πραγματοποιεί έλεγχο ορθότητας τήρησης και συμπλήρωσης των ηλεκτρονικών και έντυπων οικονομικών αρχείων του έργου (ανά ΣΦ), σε εξαμηνιαία βάση.

Με βάση τη μέχρι τώρα πορεία του έργου, η ΟΔΕ έχει ετοιμάσει και αποστέλλει στην ΕΕ (και στην Εξωτερική Ομάδα Παρακολούθησης του έργου) τις ακόλουθες εκθέσεις: (i) Αρχική Έκθεση (ΑΕ - Inception Report), τον Σεπτέμβριο του 2010, (ii) την 1^η Έκθεση Προόδου (ΠΕΠ - 1st Progress Report), τον Σεπτέμβριο του 2011 και (iii) την παρούσα Ενδιάμεση Έκθεση, η οποία αποστέλλεται στην ΕΕ με αίτηση χρηματοδότησης (Mid-term Report with payment request). Σημειώνεται ότι το μικρό χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της αποστολής της ΠΕΠ και της παρούσας έκθεσης οφείλεται στο γεγονός ότι η ΠΕΠ αντικατέστησε (μετά από εισήγηση της ΕΕ) την προβλεπόμενη από την πρόταση του έργου, «Ενδιάμεση έκθεση» με αίτηση χρηματοδότησης, αφού το απαιτούμενο ποσοστό 150% της αρχικής δόσης χρηματοδότησης δεν είχε καλυφθεί από τις μέχρι τότε (Ιούλιος 2011) δαπάνες του έργου.

Η μέχρι τώρα πορεία υλοποίησης των Δράσεων του έργου, η τήρηση του χρονοδιαγράμματος του έργου καθώς και η ετοιμασία και ολοκλήρωση των Παραδοτέων /Ορόσημων¹ του έργου, αποτελούν σαφείς ενδείξεις της επιτυχούς τήρησης του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του έργου.

3. Τεχνικό Μέρος

3.1. Δράσεις

3.1.1. Δράση Α.1: Καταγραφή των θέσεων των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων και καθορισμός των ορίων των ΜΑΦ

Η δράση αυτή αποτέλεσε μια από τις πρώτες προπαρασκευαστικές δράσεις του έργου και είχε σαν στόχο τον εντοπισμό και απογραφή όλων των γνωστών υποπληθυσμών αλλά και αναζήτηση νέων υποπληθυσμών των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων με παράλληλη εκτίμηση του μεγέθους και της πυκνότητας των υποπληθυσμών αυτών. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν στο πεδίο και οι ιστορικές πληροφορίες ήταν καθοριστικές για την οριοθέτηση των ΜΑΦ. Η δράση ολοκληρώθηκε με επιτυχία στο προβλεπόμενο από την πρόταση του έργου, χρονικό πλαίσιο (Ιανουάριος 2010 - Ιούνιος 2010). Η ολοκλήρωση της δράσης συνέβαλε στον έγκαιρο καθορισμό των ορίων των ΜΑΦ, γεγονός που οδήγησε στην απρόσκοπτη εφαρμογή των περαιτέρω εργασιών του έργου. Άξιον αναφοράς είναι το γεγονός ότι κατά το δεύτερο έτος υλοποίησης του έργου (2011), έχει καταγραφεί άλλη μια νέα θέση /αποικία του είδους **Arabis kennedyae*, εντός των ορίων του ΜΑΦ. Ως εκ τούτου, το έργο έχει συμβάλει στην πληρέστερη γνώση της πληθυσμιακής κατανομής των υπό μελέτη ειδών. Σε πρακτικό επίπεδο η δράση, πέρα από τον καθορισμό των ορίων των ΜΑΦ, περιελάμβανε τη δημιουργία δύο παραδοτέων (Παραρτήματα 2: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Βάση δεδομένων με τα στοιχεία συλλογής κατά την αναζήτηση των θέσεων των στοχευμένων ειδών και οικοτόπων και 3: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Πέντε χάρτες (ένας για κάθε Μικρο-Απόθεμα) κλίμακας 1:5000 με τα ακριβή όρια των Μικρο-Αποθεμάτων, στην ΑΕ), τα οποία και ετοιμάστηκαν εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE)²: Η προσέγγιση των ΜΑΦ αποτελεί πρωτοποριακή και γενικώς αποδεκτή τακτική, η οποία θα συνεχίσει να

¹ Όλα τα Παραδοτέα και Ορόσημα του έργου είναι διαθέσιμα και στην Ιστοσελίδα του, στις διευθύνσεις: <http://www.plantnet.org.cy/lang1/deliverables.html> και <http://www.plantnet.org.cy/lang1/milestones.html>, αντίστοιχα.

² Σε κάθε Δράση, στο πεδίο «Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE)» παρατίθενται οι προκαταρκτικές εκτιμήσεις των συντελεστών του έργου ως προς τις συναφείς με την αντίστοιχη Δράση

εφαρμόζεται στα υφιστάμενα ΜΑΦ και μετά το πέρας του έργου. Με τη θέσπιση συγκεκριμένου Άρθρου στην Κυπριακή Δασική Νομοθεσία θα κατοχυρωθούν και νομικά οι περιοχές ΜΑΦ (βλ. #3.3).

3.1.2. Δράση Α.2: Λεπτομερής χαρτογράφηση των ΜΑΦ

Η δράση αποσκοπούσε στη λεπτομερή χαρτογράφηση κάθε ΜΑΦ και την απεικόνιση στους χάρτες των θέσεων των υποπληθυσμών των υπό μελέτη ειδών και των τύπων οικοτόπων που απαντούν σε κάθε ΜΑΦ, καθώς και επιπρόσθετων στοιχείων όπως κλίση, έκθεση και τύπος εδάφους. Η δράση ξεκίνησε νωρίτερα απ' ό,τι προβλεπόταν και ολοκληρώθηκε με επιτυχία στον καθορισμένο χρόνο (Δεκέμβριος 2010). Σημαντικό εργαλείο για σκοπούς δημιουργίας, αλλά και λειτουργίας των ΜΑΦ, αποτελεί η υψηλής ακρίβειας χαρτογράφηση των ορίων των ΜΑΦ, των τύπων οικοτόπων που εμφανίζονται σε αυτά και των θέσεων των υπό μελέτη ειδών. Το αποτέλεσμα της δράσης ήταν πέντε υψηλής ευκρίνειας και μεγάλης κλίμακας (1:500) χάρτες (ένας για κάθε ΜΑΦ) που αποτέλεσαν και το παραδοτέο της εν λόγω δράσης (*Παράρτημα 4: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Πέντε υψηλής ευκρίνειας και μεγάλης κλίμακας (1:500) χάρτες (ένας για κάθε Μικρο-Απόθεμα), στην ΠΕΠ – 01/09/2011*).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Δεν εφαρμόζεται

3.1.3. Δράση Α.3: Προετοιμασία των Σχεδίων Παρακολούθησης για κάθε ΜΑΦ

Η δράση αποσκοπούσε στη δημιουργία των τεχνικών εγγράφων που θα εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης, μέσα από την ανάπτυξη στρατηγικών ορθής παρακολούθησης των ΜΑΦ και των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων που βρίσκονται εντός των ορίων τους. Η δομή και το περιεχόμενο των Σχεδίων Παρακολούθησης συμφωνήθηκε κατά την 1^η συνεδρία της ΕΕΕ (*Παράρτημα 15: Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου, στην ΑΕ – 30/09/2010*). Η δράση πραγματοποιήθηκε εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος (Ιανουάριος 2010 – Δεκέμβριος 2010). Αποτέλεσμα της δράσης αυτής ήταν η σύνταξη πέντε Σχεδίων Παρακολούθησης (ένα για κάθε ΜΑΦ), τα οποία έχουν ήδη σταλεί, σαν παραδοτέο, στην ΕΕ (*Παράρτημα 5: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Πέντε Σχέδια Παρακολούθησης, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Σήμερα, τα Σχέδια Παρακολούθησης, βρίσκονται σε πλήρη διαδικασία

δραστηριότητες που αναμένεται να αναπτυχθούν μετά την ολοκλήρωση του έργου. Αναλυτικά οι δραστηριότητες αυτές θα καθοριστούν και παρουσιαστούν στα πλαίσια της Δράσης Ε6 (Σχέδιο Διατήρησης, μετά την ολοκλήρωση του έργου LIFE).

εφαρμογής και αποτελούν τη βάση για την πραγματοποίηση των δράσεων διατήρησης του έργου (Δράσεις Γ), σε κάθε ΜΑΦ.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος του έργου: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος του έργου: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Τα Σχέδια Παρακολούθησης θα χρησιμοποιηθούν για τη σύνταξη των δραστηριοτήτων που θα προβλέπονται από το «Σχέδιο Διατήρησης, μετά την ολοκλήρωση του έργου LIFE» (After-LIFE Conservation Plan).

3.1.4. Δράση Α.4: Προετοιμασία των Διαχειριστικών Σχεδίων για κάθε ΜΑΦ

Ο στόχος της δράσης αυτής ήταν η δημιουργία Διαχειριστικών Σχεδίων για κάθε ΜΑΦ, που περιλαμβάνουν μέτρα διατήρησης τόσο επί τόπου, όσο και εκτός τόπου, για κάθε υπό μελέτη είδος/οικότοπο και για κάθε ΜΑΦ. Η δράση ολοκληρώθηκε στον καθορισμένο από την πρόταση χρόνο (Δεκέμβριος 2010). Τα πέντε Διαχειριστικά Σχέδια (ένα για κάθε Μικρο-Απόθεμα) ήταν το παραδοτέο της δράσης και έχουν ήδη σταλεί στην ΕΕ (*Παράρτημα 6: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Πέντε Διαχειριστικά Σχέδια, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Σημειώνεται ότι τα Σχέδια Παρακολούθησης, πέραν από το ότι εγκρίθηκαν από την ΕΕΕ, έτυχαν της μελέτης και έγκρισης από τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα (Τμήμα Περιβάλλοντος και Τμήμα Δασών) (*Παράρτημα 7: Επιστολές από το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Περιβάλλοντος για την έγκριση των Διαχειριστικών Σχεδίων των ΜΑΦ, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Τα Τμήματα αυτά είναι αρμόδια για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής και Εθνικής νομοθεσίας που έχει σχέση με την προστασία και διατήρηση της φύσης, καθώς επίσης για την εφαρμογή της Οδηγίας των Οικοτόπων και τη λειτουργία του δικτύου Natura 2000 στην Κύπρο. Τα Διαχειριστικά Σχέδια, βρίσκονται σε πλήρη εφαρμογή και αποτελούν τη βάση παρακολούθησης και αξιολόγησης της προόδου και επιτυχίας των δράσεων διατήρησης (Δράσεις Γ) που εφαρμόζονται σε κάθε ΜΑΦ.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Τα Διαχειριστικά Σχέδια όπως και τα Σχέδια Παρακολούθησης θα χρησιμοποιηθούν για τη σύνταξη των δραστηριοτήτων που θα προβλέπονται από το «Σχέδιο Διατήρησης, μετά την ολοκλήρωση του έργου LIFE» (After-LIFE Conservation Plan).

3.1.5. Δράση A.5: Εκτίμηση της γενετικής ποικιλότητας και της δομής του πληθυσμού για καθένα από τα 5 υπό μελέτη είδη προτεραιότητας και για το *Cedrus brevifolia*

Η δράση σχετίζεται με την αξιολόγηση της γενετικής ποικιλότητας και της δομής του πληθυσμού για κάθε ένα από τα υπό μελέτη φυτικά είδη και για το *Cedrus brevifolia*. Η δράση ξεκίνησε νωρίτερα από τον προβλεπόμενο χρόνο (Μάρτιος 2010 αντί Οκτώβριος 2010) λόγω της εποχικότητας που παρουσιάζουν τα υπό μελέτη είδη. Η συλλογή φρέσκου φυτικού ιστού από τους πληθυσμούς των υπό μελέτη ειδών συνεχίστηκε και φέτος (2011) κατά την περίοδο ανάπτυξής τους.

Θα πρέπει να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι ο αριθμός των 50 δειγμάτων ανά είδος και ανά πληθυσμό που αναφέρεται στην πρόταση είναι απλά ενδεικτικός. Υπήρχαν περιπτώσεις, όπου λόγω του μικρού μεγέθους των πληθυσμών και των έντονων διακυμάνσεων που παρατηρούνται στον αριθμό των φυτών σε κάθε πληθυσμό των υπό μελέτη ειδών³, δεν ήταν δυνατό να συλλεχθούν 50 δείγματα. Επίσης, σημειώνεται ότι η επιλογή της χρήσης μοριακών δεικτών, όπως *AFLPs*, οι οποίοι παρέχουν τη δυνατότητα ενίσχυσης τυχαίων τμημάτων από το σύνολο του γενώματος του υπό μελέτη είδους, παρέχει τη δυνατότητα χρησιμοποίησης μικρότερου δείγματος, χωρίς αυτό να επηρεάζει την ανάλυση των αποτελεσμάτων. Έτσι, με βάση τα Σχέδια Παρακολούθησης (Δράση A.3), τα οποία και εγκρίθηκαν από την ΕΕΕ και λαμβάνοντας υπόψη τη διακύμανση στον αριθμό των ατόμων κάθε πληθυσμού, ο τελικός αριθμός δειγμάτων που συλλέχθηκε από κάθε είδος παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.1 πιο κάτω.

Τονίζεται ότι ο σχεδιασμός των δειγματοληψιών βασίστηκε στην κατανομή του πληθυσμού του κάθε υπό μελέτη είδους στη φύση και πραγματοποιήθηκε με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να καλύπτεται το σύνολο του πληθυσμού. Παράλληλα, για την μελέτη της γενετικής σύστασης του *Cedrus brevifolia* στην περιοχή του ΜΑΦ 3, κρίθηκε σκόπιμο όπως, επιφάνειες που αρχικά επιλέγηκαν ως ξεχωριστές δειγματοληπτικές επιφάνειες (βλ. #3.1.5 στην ΠΕΠ), ενοποιηθούν (έξι επιφάνειες που είχαν εγκατασταθεί και γεινιάζαν μεταξύ τους, ενοποιηθήκαν σχηματίζοντας τρεις νέες διευρυμένες σε έκταση επιφάνειες). Αυτό οδήγησε στην εγκατάσταση μιας επιπλέον επιφάνειας εκτός των ορίων του ΜΑΦ και κατ' επέκταση της αύξησης του μεγέθους του δείγματος. Έτσι, ο νέος αριθμός επιφανειών και δειγμάτων που ισχύουν για την μελέτη της γενετικής σύστασης των ειδών στόχων φαίνεται στο Πίνακα 3.1.

³ Καδής Κ (1995) Η αναπαραγωγική βιολογία των κινδυνευόντων και εύρωτων (αυστηρώς προστατευομένων) ειδών της Κυπριακής χλωρίδας. Διδακτορική Διατριβή. Τμήμα Βιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. / Ανδρέου Μ (2010) Βιολογία διατήρησης σπάνιων φυτών της Κύπρου. Διδακτορική Διατριβή. Τμήμα Βιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Πίνακας 3.1: Τελικός αριθμός δειγμάτων που συλλέχθηκαν για κάθε είδος, στα πλαίσια της Δράσης Α5.

Φυτικό Είδος	Αριθμός περιοχών δειγματοληψίας	Συνολικός αριθμός ατόμων δειγματοληψίας
<i>*Ophrys kotschy</i>	4	123
<i>*Centaurea akamantis</i>	2	67
<i>*Astragalus macrocarpus</i> subsp. <i>lefkarensis</i>	5	161
<i>*Arabis kennedyae</i>	3	114
<i>Cedrus brevifolia</i> (οικότοπος *9590)	4	371

Υπενθυμίζεται ότι η δράση αυτή έχει τροποποιηθεί ως προς την υλοποίησή της, μετά από την έγκριση της ΑΕ από την ΕΕ (βλ. #3.1.5 στην ΑΕ). Στο πλαίσιο αυτής της έγκρισης, το Πανεπιστήμιο Frederick προχώρησε στην αγορά και ενίσχυση του εργαστηρίου που παραχωρήθηκε από το UNDP-ACT για τους σκοπούς του έργου, με εξειδικευμένο αυτοματοποιημένο εξοπλισμό εργαστηρίου μοριακής γενετικής. Ο εξοπλισμός αυτός αγοράστηκε και τέθηκε στη διάθεση του έργου άμεσα (Παράρτημα 8: Εξοπλισμός που αποκτήθηκε για τους σκοπούς της Δράσης Α.5, στην ΠΕΠ – 01/09/2011).

Με την αγορά του εξοπλισμού και την ολοκλήρωση των δειγματοληψιών, προσωπικό του Πανεπιστημίου Frederick ξεκίνησε την απομόνωση γενετικού υλικού από το φυτικό υλικό που συλλέχθηκε. Ωστόσο, οι εργασίες διακόπηκαν προσωρινά, λόγω παραγόντων που δεν μπορούσαν να ελεγχθούν από τους φορείς του έργου, όπως αναφέρεται στην ΠΕΠ (βλ. #3.1.5 στην ΠΕΠ). Με αυτά τα δεδομένα, ήταν επιβεβλημένη η υποβολή αίτησης στην ΠΕΠ, για παράταση στην υλοποίηση της Δράσης Α5. Η δράση αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί τον Ιανουάριο του 2012 (αντί τον Σεπτέμβριο του 2011). Η αλλαγή στο χρονοδιάγραμμα της δράσης, δεν αναμένεται να διαφοροποιήσει ούτε τεχνικά ούτε ποιοτικά τη δράση αυτή, ούτε και δράσεις που συνδέονται με τα αποτελέσματά της.

Οι εργασίες της δράσης βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη, ενώ μέχρι στιγμής το έργο έχει στείλει, όπως προβλεπόταν, γενετικό υλικό σε άλλο εργαστήριο για τις περαιτέρω γενετικές αναλύσεις των 371 δειγμάτων *C. brevifolia* που έχουν συλλεχθεί. Οι αναλύσεις θα διεξαχθούν στη Μονάδα του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών της Γαλλίας (INRA) στη Avignon (εργαστήριο Ecologie des Forêts Mediterranees), το οποίο διαθέτει μια μακρόχρονη εμπειρία και πλήρη εξειδίκευση σε θέματα γενετικής ανάλυσης των ειδών του γένους *Cedrus*.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Στην αρχική μορφή της πρότασης η Δράση αυτή προβλεπόταν να γίνει μέσα από την «Αγορά υπηρεσιών». Εντούτοις, μετά από την

παραχώρηση προς το έργο από το UNDP-ACT (εταίρο στο έργο) εξειδικευμένου εργαστηριακού χώρου και εξοπλισμού, μοριακής γενετικής, το Πανεπιστήμιο Frederick προχώρησε στην μερική τροποποίηση της πρότασης. Η αλλαγή αυτή έγινε μετά από την έγκριση της από την ΕΕ (βλ. ΑΕ – 30/09/2010) και προέβλεπε την αγορά συμπληρωματικού εξοπλισμού (ως προς τον υφιστάμενο εξοπλισμό) και την διεξαγωγή μέρους της εργαστηριακής εργασίας στη Κύπρο (απομόνωση DNA), ενώ οι γενετικές αναλύσεις θα διεξαχθούν όπως προβλεπόταν στην πρόταση με αγορά υπηρεσιών. Η αλλαγή δεν αλλάζει σε κανένα βαθμό τα τεχνικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά και δομή της Δράσης, αφού ο αρχικός στόχος της δεν αλλοιώνεται / αλλάζει σε καμία περίπτωση (βλ. #3.1.5 στην ΑΕ – 30/09/2010).

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Στη βάση της αλλαγής του τεχνικού μέρους της Δράσης, επήλθε και μερική τροποποίηση του προϋπολογισμού της Δράσης του έργου, όπως αυτός παρουσιάστηκε στην ΑΕ (30/09/2010) και στην απαντητική επιστολή στις ερωτήσεις της ΕΕ που στάλθηκε με την ΠΕΠ (01/09/2011).

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Ο εξοπλισμός που αποκτήθηκε για τους σκοπούς του έργου θα χρησιμοποιείται από το προσωπικό της Μονάδας Διατήρησης της Φύσης του Πανεπιστημίου Frederick και μετά το πέρας του έργου για σκοπούς διατήρησης ειδών και οικοτόπων της Κύπρου που βρίσκονται εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000.

3.1.6. Δράση Α.6: Αξιοποίηση των εμπειριών άλλων Ευρωπαϊκών χωρών που υιοθέτησαν την προσέγγιση του ΜΑΦ

Ο στόχος της δράσης είναι η εξοικείωση και η εκπαίδευση επιστημόνων που συμμετέχουν στο έργο μέσα από επισκέψεις σε αντίστοιχα δίκτυα ΜΑΦ και αλληλεπίδραση τους με εμπειρογνώμονες για ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας. Η συγκεκριμένη δράση ξεκίνησε το Μάιο του 2010 και ολοκληρώθηκε με μια τρίμηνη παράταση (Ιούνιος 2011 αντί Μάρτιος 2011). Η παράταση στην υλοποίηση της δράσης αυτής οφειλόταν στην αλλαγή ενός από τους προορισμούς που θα επισκέπτονταν οι φορείς του έργου (άλλη χώρα της ΕΕ με αντίστοιχο έργο LIFE). Η αλλαγή αυτή κρίθηκε αναγκαία, αφού ο συντονιστής του έργου LIFE02 NAT/SLO/008587, λόγω προβλήματος υγείας, δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί στην οργάνωση και ξενάγηση εκπροσώπων του έργου στο δίκτυο ΜΑΦ της Σλοβενίας. Έτσι, επιλέχθηκε η αντικατάσταση του προορισμού της Σλοβενίας με αυτόν του δικτύου ΜΑΦ της Βουλγαρίας, το οποίο αναπτύσσεται μέσα από το έργο LIFE08 NAT/BG/279 που υλοποιείται παράλληλα με το έργο PLANT-NET CY. Οι επισκέψεις κατά χρονική σειρά υλοποίησής τους έγιναν ως εξής: (1) 16–19 Μαΐου 2010: επίσκεψη μελών του έργου στο δίκτυο ΜΑΦ στη Δυτική Κρήτη (LIFE04 NAT/GR/000104), (2) 24–30 Οκτωβρίου 2010: επίσκεψη μελών του έργου στο δίκτυο ΜΑΦ στη περιοχή της Βαλένθια (LIFE93 NAT/E/011100, LIFE95 NAT/E/00856, LIFE99 NAT/E/006417, LIFE03 NAT/E/0064) καθώς και στο Δίκτυο ΜΑΦ στο νησί της Μινόρκας (LIFE00 NAT/E/007355), (3) 14–17 Ιουνίου 2011: επίσκεψη μελών

του έργου στο δίκτυο ΜΑΦ στη Βουλγαρία (LIFE08 NAT/BG/279). Οι επισκέψεις αυτές (Παράρτημα 9: Φωτογραφική τεκμηρίωση δράσεων έργου (συμπεριλαμβάνονται και δράσεις εκτός έργου), στην ΠΕΠ – 01/09/2011) ήταν ιδιαίτερα εποικοδομητικές και συνέβαλαν όχι μόνο στην ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των μελών των εν λόγω έργων, αλλά και στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις δράσεις διατήρησης που εφαρμόζονται στις συγκεκριμένες Ευρωπαϊκές χώρες. Η αξιοποίηση των γνώσεων και εμπειριών άλλων Ευρωπαϊκών χωρών συμβάλουν στη σωστή λήψη αποφάσεων σε θέματα διατήρησης των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων, στην ομαλότερη υλοποίηση του έργου, αλλά και στην επίλυση προβλημάτων που ενδεχομένως να εμφανιστούν μελλοντικά. Σημειώνεται ότι η ΟΔΕ σχεδίασε με τέτοιο τρόπο τις επισκέψεις αυτές, έτσι ώστε ένας σημαντικός αριθμός μελών του έργου PLANT-NET CY να επισκεφθούν τα έργα αυτά στο εξωτερικό, μεγιστοποιώντας το όφελος ως προς τον αριθμό των ατόμων που έχουν καταρτιστεί. Επίσης, με την επιστροφή της κάθε ομάδας (μελών του έργου), από τις επισκέψεις στα δίκτυα ΜΑΦ του εξωτερικού, οργανώθηκαν σχετικές παρουσιάσεις προς όλα τα μέλη του έργου που εδράζονται στην Κύπρο. Στις συναντήσεις αυτές παρουσιάστηκαν οι εμπειρίες και γνώσεις που αποκομίστηκαν από κάθε επίσκεψη και συζητήθηκαν τρόποι αξιοποίησης αυτών των εμπειριών και γνώσεων στα πλαίσια της υλοποίησης του έργου PLANT-NET CY.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Η τροποποίηση που έγινε σχετίζεται με την αλλαγή ενός από τους προορισμούς επίσκεψης των μελών του έργου, όπως αυτή παρουσιάζεται στην ανάλυση της Δράσης πιο πάνω. Η αλλαγή αυτή είχε θετική επίδραση στην πορεία υλοποίησης της δράσης σε τεχνικό και ποιοτικό βαθμό, αφού οι τεχνογνωσία και οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν προέρχονταν άμεσα από ένα υπό εξέλιξη έργο που υιοθετεί συναφείς προσεγγίσεις.

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Στη παρούσα Δράση υπήρξε τροποποίηση του προϋπολογισμού της, με την μεταφορά του χρηματικού ποσού που προβλεπόταν για την αγορά υπηρεσιών για την εκπαίδευση των μελών του έργου, από τα οικεία έργα του εξωτερικού, από Τμήμα Περιβάλλοντος (ΣΔ) προς το Πανεπιστήμιο Frederick (ΣΦ). Η μεταφορά της οικονομικής ευθύνης υλοποίησης της Δράσης (αγορά υπηρεσιών συνολικού ύψους €9.000) έγινε κατόπιν ενημέρωσης και εγκρίσεως της από την ΕΕ (βλ. ΑΕ – 30/09/2010 καθώς και Παράρτημα 24 στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Η Δράση αναμένεται ότι πιθανό θα συνεχιστεί μέσα από την πρωτοβουλία που θα αναπτυχθεί από τους συντελεστές του έργου για τη δημιουργία ενός Πανευρωπαϊκού Δικτύου ΜΑΦ.

3.1.7. Δράση Β: Αγορά/μίσθωση γης και/ή πληρωμές αποζημίωσης για τα δικαιώματα χρήσης

Το έργο δεν περιελάμβανε τέτοια δράση.

3.1.8. Δράση Γ.1: Εγκατάσταση των ΜΑΦ στο πεδίο

Η δράση αυτή αποσκοπούσε στην εγκατάσταση των ΜΑΦ στο πεδίο. Ολοκληρώθηκε με επιτυχία στο προβλεπόμενο από την πρόταση χρονοδιάγραμμα (Ιούνιος 2011). Στο πλαίσιο της δράσης αυτής προσδιορίστηκαν επακριβώς οι πέντε περιοχές ΜΑΦ. Οι περιοχές οριοθετήθηκαν με μεταλλικές πινακίδες (δείκτες) οι οποίες φέρουν το λογότυπο του έργου, αλλά και του προγράμματος LIFE+ (Παράρτημα 9: Φωτογραφική τεκμηρίωση δράσεων έργου (συμπεριλαμβάνονται και δράσεις εκτός έργου), στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Επιπλέον, για σκοπούς ενημέρωσης των επισκεπτών, αλλά και των τοπικών κοινωνιών, έχουν εγκατασταθεί ενημερωτικές πινακίδες τόσο στην είσοδο των ΜΑΦ, όσο και σε κεντρικά σημεία των κοινοτήτων που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ (βλ. #3.1.16). Για την ευκολότερη πρόσβαση/διακίνηση των επισκεπτών εντός των ΜΑΦ, αλλά ταυτόχρονα και για την προστασία των υπό παρακολούθηση ειδών και οικοτόπων από το ποδοπάτημα (από επισκέπτες, αλλά και ζώα της περιοχής), οι συντελεστές του έργου έχουν προχωρήσει στην οριοθέτηση και κατασκευή μονοπατιών εντός των ΜΑΦ 1 (**Ophrys kotschyi*) και ΜΑΦ 2 (*9390 Θαμνώνες και δασικές συστάδες της *Quercus alnifolia*). Επίσης, έγινε βελτίωση και καθαρισμός του μονοπατιού εντός του ΜΑΦ 4 (**Centaurea akamantis*) στο Φαράγγι του Άβακα (για το ΜΑΦ 4 η συντήρηση και βελτίωση του μονοπατιού έγινε από το Τμήμα Δασών – συνεργαζόμενος φορέας - με ιδίους πόρους). Επίσης, τμήμα των ΜΑΦ 1 (**Ophrys kotschyi*) και ΜΑΦ 4 (**Centaurea akamantis*), περιφράχθηκε για σκοπούς προστασίας των υπό μελέτη ειδών. Η χρονική καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στη διεξαγωγή των εργασιών στο ΜΑΦ 2 και ΜΑΦ 4, λόγω της ανάγκης σύνταξης και εφαρμογής συγκεκριμένου «Σχεδίου Ασφάλειας και Υγείας» κατά την διεξαγωγή των εργασιών, δεν επηρέασε σε κανένα βαθμό τα τεχνικά χαρακτηριστικά και στόχους της δράσης αυτής, όπως περιγράφονται στην πρόταση του έργου. Σημειώνεται ότι η δημιουργία μονοπατιών εντός των ΜΑΦ, αλλά και η περίφραξη τμημάτων τους καθορίστηκε μέσα από τη σύνταξη των Διαχειριστικών Σχεδίων (Δράση Α.4).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Τα ΜΑΦ θα συνεχίσουν να υφίστανται και μετά την ολοκλήρωση του έργου, με κύρια ευθύνη διαχείρισης τους από το Τμήμα Περιβάλλοντος για τα ΜΑΦ 1 και ΜΑΦ 5 και από το Τμήμα Δασών για τα ΜΑΦ 2, ΜΑΦ 3 και ΜΑΦ 4.

3.1.9. Δράση Γ.2: Εγκατάσταση των μόνιμων επιφανειών παρακολούθησης

Ο στόχος της δράσης είναι η εγκατάσταση μόνιμων επιφανειών παρακολούθησης εντός κάθε ΜΑΦ, στις οποίες θα εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες δραστηριότητες παρακολούθησης και

διατήρησης. Η δράση έχει ολοκληρωθεί με βάση το χρονοδιάγραμμα του έργου (Ιούνιος 2011). Τόσο ο αριθμός των μόνιμων επιφανειών παρακολούθησης, εντός κάθε ΜΑΦ, όσο και το μέγεθός τους ποικίλει ανάλογα με το υπό μελέτη είδος και οικοτόπο. Ο αριθμός των επιφανειών παρακολούθησης και το μέγεθός τους καθορίστηκε μέσα από την σύνταξη των Σχεδίων Παρακολούθησης (Δράση Α.3) και την έγκρισή τους από την ΕΕΕ. Συγκεκριμένα έχουν εγκατασταθεί: (1) 9 επιφάνειες παρακολούθησης, 1x1 m στο ΜΑΦ 1 (**Ophrys kotschy*), (2) 5 επιφάνειες παρακολούθησης, 20x20 m στο ΜΑΦ 2 (*9390 Θαμνώνες και δασικές συστάδες της *Quercus alnifolia*), (3) 15 επιφάνειες παρακολούθησης στο ΜΑΦ 3 (**Arabis kennedyae* και *9590 Δάση *Cedrus brevifolia*): 10 επιφάνειες παρακολούθησης (το μέγεθος ποικίλει) εγκαταστάθηκαν για το είδος **Arabis kennedyae* και 5 επιφάνειες παρακολούθησης 20x20 m για τον τύπο οικοτόπου *9590 Δάση *Cedrus brevifolia*, (4) 6 επιφάνειες παρακολούθησης (το μέγεθος ποικίλει) στο ΜΑΦ 4 (**Centaurea akamantis*) και (5) 3 επιφάνειες παρακολούθησης, 10x10 m στο ΜΑΦ 5 (**Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis*).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Θα συμπεριληφθεί στο «Σχέδιο Διατήρησης, μετά το πέρας του έργου» (After-LIFE Conservation Plan).

3.1.10. Δράση Γ.3: Παρακολούθηση των ΜΑΦ

Οι δραστηριότητες της δράσης αυτής εστιάζονται στην παρακολούθηση των ΜΑΦ και καταγραφή των παραγόντων που επηρεάζουν τα υπό μελέτη είδη προτεραιότητας και τους οικοτόπους τους. Η υλοποίηση της δράσης ξεκίνησε και συνεχίζεται κανονικά, χωρίς οποιαδήποτε προβλήματα. Μια από τις σημαντικότερες εργασίες της δράσης αυτής έχει υλοποιηθεί, μέσα από την αγορά και εγκατάσταση ενός συστήματος ψηφιακών αισθητήρων καταγραφής κλιματολογικών δεδομένων. Το σύστημα αυτό, μαζί με έναν καταγραφέα δεδομένων, αποτελεί το Σταθμό Παρακολούθησης που έχει εγκατασταθεί σε κάθε ΜΑΦ, πλην του ΜΑΦ 3 (υπήρχε ήδη εγκατεστημένος σταθμός παρακολούθησης από το Τμήμα Δασών, στα πλαίσια άλλου έργου). Με την ολοκλήρωση της εγκατάστασης των Σταθμών στο πεδίο και τη δοκιμαστική λειτουργία τους για σύντομο χρονικό διάστημα (2 μήνες), συντάχθηκε το Πρωτόκολλο λειτουργίας και συντήρησής τους, το οποίο ήταν και το παραδοτέο της δράσης (*Παράρτημα 10: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Πρωτόκολλο λειτουργίας και συντήρησης των Σταθμών Παρακολούθησης, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Η δράση αναμένεται να ολοκληρωθεί με την ολοκλήρωση του έργου, τον Ιούνιο 2013. Μέχρι την ολοκλήρωση του έργου προβλέπεται η ετοιμασία άλλων δύο παραδοτέων της δράσης: Ιούλιος 2012 και Ιούνιος 2013 – Ετοιμασία πέντε Εκθέσεων Παρακολούθησης (μία για κάθε ΜΑΦ), αντίστοιχα για κάθε έτος. Στις εκθέσεις αυτές θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν όλοι οι εξωγενείς,

βιοτικοί και αβιοτικοί, παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα τα υπό μελέτη είδη και τύπους οικοτόπων προτεραιότητας όπως για παράδειγμα τα περιβαλλοντικά δεδομένα που θα έχουν καταγραφεί από τους Σταθμούς Παρακολούθησης αλλά και οι ανθρωπογενείς παράγοντες που τα απειλούν όπως φωτιά, τουρισμός και συλλογή/κόψιμο φυτών.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Θα συμπεριληφθεί στο «Σχέδιο Διατήρησης, μετά το πέρας του έργου» (After-LIFE Conservation Plan).

3.1.11. Δράση Γ.4: Εφαρμογή μέτρων διατήρησης εντός των ΜΑΦ

Σκοπός της δράσης είναι η ανάπτυξη, δοκιμή και εφαρμογή συγκεκριμένων διαχειριστικών μέτρων για τη διατήρηση των υπό μελέτη ειδών και οικοτόπων. Παρ' όλο που η δράση προβλεπόταν να ξεκινήσει τον Οκτώβριο 2011 ξεκίνησε σε πιλοτικό επίπεδο από τις 15 Απριλίου 2010, όταν δοκιμάστηκε επιτυχώς η τεχνητή επικονίαση 70 ατόμων *Ophrys kotschyi* εντός του ΜΑΦ 1. Παράλληλα, η ετοιμασία των Διαχειριστικών Σχεδίων με τη συμβολή της ΕΕΕ, επέτρεψε την οριστικοποίηση των μέτρων που θα υλοποιηθούν για καθένα από τα υπό μελέτη είδη/οικοτόπους. Κατά την τρέχουσα περίοδο (Μάρτιος – Σεπτέμβριος 2011), τα μέτρα διατήρησης που περιγράφονται στη πρόταση του έργου για τη δράση αυτή, έχουν εφαρμοστεί στην ολότητά τους. Με βάση την παρακολούθηση και καταγραφή της επίδρασης του κάθε μέτρου που εφαρμόζεται σε κάθε ένα από τα υπό μελέτη είδη και οικοτόπους, θα αποφασιστεί η καθολική εφαρμογή του μέτρου αυτού σε σημαντικό αριθμό ατόμων του πληθυσμού του είδους εντός του ΜΑΦ. Στον Πίνακα 3.2 που ακολουθεί, παρουσιάζονται αναλυτικά τα μέτρα που εφαρμόστηκαν στα υπό μελέτη είδη. Η δράση θα συνεχιστεί και ολοκληρωθεί με το τέλος του έργου (Ιούνιος 2013) και δεν προβλέπεται να υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα υλοποίησης των στόχων που τέθηκαν.

Πίνακας 3.2: Παρουσίαση μέτρων που εφαρμόστηκαν στα υπό μελέτη είδη στα πλαίσια της Δράσης Γ4.

A/A	Είδος	Δράση Διατήρησης	Αριθμός Φυτών
1	<i>Arabis kennedyae</i>	Συλλογή σπερμάτων / Αποθήκευση σε τράπεζα σπερμάτων	121.680 / 2.000
		Ανάπτυξη νέων φυτών	14

		Τεχνητή διασπορά σπερμάτων	5.550 (ενίσχυση υφιστάμενου πληθυσμού και επανεγκατάσταση δυο αποικιών εντός του ΜΑΦ)
		Λίπανση (πυλοτικό)	10
2	<i>Astragalus macrocarpus</i> subsp. <i>lefkarensis</i>	Ήπια απομάκρυνση ανταγωνιστών	20
		Λίπανση	10
		Μικρής κλίμακας τροποποίηση αναγλύφου	19
		Περίφραξη (πυλοτική) ενήλικων ατόμων	5
		Τεχνητή Επικονίαση (πυλοτική)	7
		Συλλογή σπερμάτων / Αποθήκευση σε τράπεζα σπερμάτων	88
		Ανάπτυξη νέων φυτών	14
3	<i>Centaurea akamantis</i>	Διασπορά σπερμάτων σε επιλεγμένες θέσεις	65
		Περίφραξη – τροποποίηση πορείας κατσικιών	180
		Συλλογή σπερμάτων / Αποθήκευση σε τράπεζα σπερμάτων	1.216 / 400
		Ανάπτυξη νέων φυτών	45
4	<i>Ophrys kotschy</i>	Τεχνητή διασπορά σπερμάτων	~ 5.000.000
		Ήπια απομάκρυνση ανταγωνιστών	22
		Τεχνητή επικονίαση	140
		Παροχή νερού σε αρτίβλαστα σε ακραίες συνθήκες ξηρασίας (πυλοτικό)	15
5	<i>Cedrus brevifolia</i>	Συλλογή σπερμάτων - Αποθήκευση σε τράπεζα σπερμάτων	Σε εξέλιξη

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν ουσιαστικές αλλαγές. Υιοθετήθηκαν οι εισηγήσεις της Επιστημονικής Επιτροπής μετά τις επισκέψεις στα ΜΑΦ και την εξέταση των ιδιαιτεροτήτων κάθε φυτού/οικότοπου.

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Ορισμένες επιπρόσθετες δράσεις εφαρμόζονται μετά από εισηγήσεις της Επιστημονικής Επιτροπής, μετά τις επισκέψεις στα ΜΑΦ και την εξέταση των ιδιαιτεροτήτων κάθε φυτού/οικότοπου. Μέσα από την υλοποίηση των εργασιών της Δράσης Γ.4, μέλη του έργου έχουν παρατηρήσει και συλλέξει αριθμό εντόμων. Στη συνέχεια, τα έντομα αυτά αναγνωρίστηκαν μέσα από ενέργειες του Τμήματος Δασών (αποστολή και μελέτη σε εξειδικευμένα εργαστήρια του εξωτερικού, με ίδιους πόρους), και σε ορισμένες περιπτώσεις φαίνεται να αποτελούν σπάνια είδη που χρίζουν ιδιαίτερων μέτρων διαχείρισης (Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ 01/09/2011). Με τον τρόπο αυτό το έργο έχει έμμεση και άμεση συμβολή στη αύξηση της γνώσης της εντομοπανίδας της Κύπρου.

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Εάν και ποιες δράσεις διατήρησης κρίνεται σκόπιμο να συνεχιστούν και στο μέλλον θα διαφανεί προς το τέλος του Προγράμματος και οι δράσεις αυτές θα συμπεριληφθούν στο «Σχέδιο Διατήρησης, μετά το πέρας του έργου» (After-LIFE Conservation Plan).

3.1.12. Δράση Γ.5: Εμπλουτισμός των πληθυσμών των υπό μελέτη ειδών

Η δράση αποσκοπεί στην ενίσχυση των υποπληθυσμών κάθε είδους προτεραιότητας (εκτός από την *Ophrys kotschyi*) με τη φύτευση φυταρίων που θα παραχθούν στο Τμήμα Δασών. Η δράση αναμένεται να ξεκινήσει σύμφωνα με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα τον Οκτώβριο 2011. Εντούτοις, προπαρασκευαστικές δραστηριότητες της δράσης αυτής, οι οποίες αφορούν τη συλλογή σπερμάτων των ειδών στόχων από τους φυσικούς πληθυσμούς τους (εργασίες πεδίου), έχουν διεξαχθεί κατά τα στάδια υλοποίησης των προηγούμενων δράσεων διατήρησης. Ο στόχος της δράσης για ενίσχυση των υφιστάμενων πληθυσμών των ειδών στόχων (με 200 νέα φυτάρια) εντός κάθε ΜΑΦ, αναμένεται να επιτευχθεί μέσα από σταδιακές φυτεύσεις μέχρι το τέλος του έργου (Ιούνιος 2013). Η ενίσχυση των πληθυσμών θα γίνεται την κατάλληλη περίοδο ανάπτυξης για κάθε είδος (Μάρτιο – Μάιο), ενώ η γενετική ενίσχυση του πληθυσμού του είδους-στόχου, εντός των ΜΑΦ, με φυτάρια από πληθυσμούς του είδους από άλλες περιοχές, αναμένεται να γίνει στη βάση των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από τη Δράση Α.5.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Εάν και για ποια είδη θα κρίνεται σκόπιμο να υπάρξει περαιτέρω εμπλουτισμός των πληθυσμών τους στο μέλλον, θα διαφανεί προς το τέλος του Προγράμματος. Σχετική αναφορά θα συμπεριληφθεί στο «Σχέδιο Διατήρησης, μετά το πέρας του έργου» (After-LIFE Conservation Plan).

3.1.13. Δράση Γ.6: Αξιοποίηση των υφιστάμενων Βοτανικών Κήπων του Τμήματος Δασών για την εκτός τόπου διατήρηση των υπό μελέτη ειδών

Σκοπός της δράσης αυτής είναι η μακροπρόθεσμη επιβίωση των υπό μελέτη ειδών εκτός του φυσικού τους περιβάλλοντος, μέσω της εγκατάστασης ειδικών τμημάτων εντός των Βοτανικών Κήπων, οι οποίοι βρίσκονται μέσα στα Εθνικά Δασικά Πάρκα του Τροόδου, της Αθαλάσσης και του Ακάμα. Για την προώθηση της δράσης αυτής απαιτείται συλλογή σπερμάτων από τα υπό μελέτη είδη, φύτευσή τους κάτω από ελεγχόμενες συνθήκες στο εργαστήριο και ανάπτυξη των φυταρίων σε θερμοκήπιο. Παρ' όλο που η δράση προβλεπόταν να ξεκινήσει τον Ιούλιο του 2011, η πρώτη συλλογή σπερμάτων ξεκίνησε από τον Απρίλιο του 2010 και συνεχίστηκε περιοδικά ανάλογα με την περίοδο καρποφορίας του κάθε είδους. Ακολούθως, ξεκίνησε και η υλοποίηση των πειραμάτων φύτευσης. Η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε και φέτος, ενώ για τη διασφάλιση της επιτυχίας της δράσης, όλα τα αρτίβλαστα ή φυτάρια που παρήχθησαν έχουν δοθεί στα φυτάρια του Τμήματος Δασών για την περαιτέρω ανάπτυξή τους (25 άτομα *Q. alnifolia*, 20 άτομα **A. kennedyae*, 26 άτομα **A. macrocarpus* subsp. *lefkarensis* και 52 άτομα **C. akamantis*). Επίσης, σε πιλοτικό επίπεδο, 10 άτομα από κάθε είδος έχουν εγκατασταθεί στους Βοτανικούς Κήπους του Τμήματος Δασών, όπως αυτό προβλέπεται στην πρόταση. Με βάση τη μέχρι τώρα πορεία των εργασιών της δράσης, καθώς και το χρονικό βάθος υλοποίησής της (Ιούλιος 2013), θεωρείται βέβαιο ότι δε θα υπάρξει οποιοδήποτε πρόβλημα στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί στα πλαίσια της δράσης αυτής.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Στην παρούσα έκθεση αιτείτε μεταφορά του ανθρωποχρόνου (και κατ' επέκταση χρηματικού ποσού) που χρεώθηκε στη δράση αυτή για το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) προς τη Δράση Γ.7. Αυτό γίνεται γιατί κατά τη συγγραφή της πρότασης εκ παραδρομής κατανεμήθηκαν χρόνοι εργασίας στο ΕΚΠΑ για τη Δράση Γ.6, οι οποίες θα έπρεπε να είχαν κατανεμηθεί στην Δράση Γ.7 (δράση στην οποία το ΕΚΠΑ έχει και προβλεπόμενες δαπάνες αναλωσίμων, για την διεξαγωγή συγκεκριμένων εργαστηριακών εργασιών).

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Η δράση θα συνεχίσει να εφαρμόζεται και μετά το πέρας του έργου στο πλαίσιο της ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού για τα υπό μελέτη είδη/οικοτόπους και την προσέγγιση των ΜΑΦ.

3.1.14. Δράση Γ.7: Συλλογή και αποθήκευση σπερμάτων των υπό μελέτη ειδών στην τράπεζα σπερμάτων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών για την εκτός τόπου διατήρησή τους

Η δράση αυτή θα συμβάλει στην εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης επιβίωσης των υπό μελέτη ειδών μέσα από την αποθήκευση σπερμάτων και διατήρηση ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του γενετικού πλούτου στην τράπεζα σπερμάτων του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ - Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος). Η υλοποίηση της δράσης ξεκίνησε σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του έργου, τον Απρίλιο του 2010 και θα ολοκληρωθεί με το τέλος του έργου (Ιούνιος 2013). Σύμφωνα με τα Σχέδια Παρακολούθησης, σπορομερίδες για κάθε ένα από τα υπό μελέτη είδη (εκτός **Ophrys kotschyi* και *Quercus alnifolia*, των οποίων τα σπέρματα δεν είναι δυνατό να διατηρηθούν σε τράπεζα σπερμάτων) θα ετοιμαστούν και θα παραδοθούν στην Εθνική Τράπεζα Σπερμάτων της Κύπρου, που διατηρείται στο ΙΓΕ. Κατά τις δύο περιόδους συλλογής σπερμάτων (2010, 2011) έχουν συλλεχθεί και ετοιμαστεί σπορομερίδες για τα είδη: **A. kennedyae* και **C. akamantis*, ενώ για το είδος του οικοτόπου **9590 C. brevifolia*, η συλλογή σπερμάτων αναμένεται να γίνει φέτος (2011) τον Οκτώβριο (μήνας ωρίμανσης των κώνων του είδους). Τα σπέρματα του *A. macrocarpus* subsp. *lefkarensis* έχουν χρησιμοποιηθεί εξ' ολοκλήρου για παραγωγή νέων φυτών στο πλαίσιο της Δράσης Γ.6. Τα σπέρματα όλων των ειδών μέχρι στιγμής βρίσκονται αποθηκευμένα στα εργαστήρια του Πανεπιστημίου Frederick, ενώ η παράδοσή τους στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, θα γίνει μόλις ολοκληρωθεί η ετοιμασία των σπορομερίδων όλων των ειδών. Το παραδοτέο της δράσης αυτής θα ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2013.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Βλ. Δράση Γ.7

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Τα σπέρματα που θα μεταφερθούν στο ΙΓΕ θα παραμείνουν στην Τράπεζα Σπερμάτων για πιθανή αξιοποίησή τους, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο. Η φύλαξη και ανανέωση των σπερμάτων θα γίνεται με τις παγκοσμίως αποδεκτές πρακτικές.

3.1.15. Δράση Γ.8: Φύλαξη των ΜΑΦ

Η δράση αυτή αποσκοπεί στη φύλαξη των ΜΑΦ μέσω συχνών περιπολιών από προσωπικό του Τμήματος Δασών. Παρ' όλο που η δράση αναμενόταν να ξεκινήσει τον Ιανουάριο του 2012, εντούτοις η έναρξη της έγινε με την έναρξη της πλήρους ανάπτυξης και εγκατάστασης των ΜΑΦ, σε κάθε περιοχή (από τις αρχές Μαΐου 2011). Η δράση ξεκίνησε με την εφαρμογή περιπολιών στα ΜΑΦ, από στελέχη του Τμήματος Δασών που έχουν οριστεί για το σκοπό αυτό (έχει οριστεί ένα στέλεχος από το Δασικό Σταθμό που γειτνιάζει με κάθε ΜΑΦ). Το

προσωπικό του Τμήματος Δασών, που εμπλέκεται στη δράση αυτή, αλλά και η συχνότητα των περιπόλων σε κάθε ΜΑΦ, μαζί με το έντυπο το οποίο συμπληρώνεται από τον υπεύθυνο της περιπολίας, παρουσιάστηκαν στην ΠΕΠ (Παράρτημα 11: Προσωπικό υπεύθυνο για την υλοποίηση της Δράσης Γ.8, στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Οι περιπολίες γίνονται με οχήματα του Τμήματος Δασών, ενώ η δαπάνη καυσίμων των περιπολιών καλύπτεται από ίδιους πόρους του Τμήματος Δασών. Επισημαίνεται ότι τα άτομα αυτά έτυχαν ενημέρωσης/ εκπαίδευσης σχετικά με την υιοθέτηση της προσέγγισης των ΜΑΦ για σκοπούς διατήρησης σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας, καθώς και για τους στόχους του έργου. Η ενημέρωση αυτή καθιστά τα άτομα ικανά ώστε σε περιπτώσεις επίσκεψης των ΜΑΦ από οργανωμένα σύνολα, να παρέχουν τις σχετικές πληροφορίες και διευκολύνσεις.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Οι περιπολίες του Τμήματος Δασών στα ΜΑΦ ξεκίνησαν ενωρίτερα από ότι προβλεπόταν στην πρόταση, για την ενίσχυση της ασφάλειας των υποδομών που εγκαταστάθηκαν στα ΜΑΦ.

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Οι περιπολίες του Τμήματος Δασών στα ΜΑΦ θα συνεχιστούν και μετά την ολοκλήρωση του έργου. Οι ακριβείς δραστηριότητες που θα πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της δράσης αυτής μετά την ολοκλήρωση του έργου θα περιλαμβάνονται στο «Σχέδιο Διατήρησης, μετά το πέρας του έργου» (After-LIFE Conservation Plan).

3.1.16. Δράση Δ.1: Ενημερωτική εκστρατεία, διοργάνωση συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και συνεδρίων, παραγωγή ενημερωτικού υλικού

Η δράση περιλαμβάνει δραστηριότητες που στοχεύουν στην πληροφόρηση και την προώθηση της ενεργού συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων φορέων στο έργο. Η υλοποίηση της δράσης εξελίσσεται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του έργου, παρά τη μικρή αρχική καθυστέρηση που είχε παρουσιαστεί στην υλοποίηση των συναντήσεων των φορέων του έργου με τις τοπικές κοινωνίες (Πρώτο παραδοτέο της δράσης, Παράρτημα 6: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Τέσσερις εκθέσεις από τις τοπικές συναντήσεις εργασίας με τις κοινότητες, στην ΑΕ – 30/09/2010). Με βάση το χρονοδιάγραμμα του έργου έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες:

Ενημερωτικές πινακίδες: Σε συνεργασία με όλους τους φορείς του έργου και λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις των τοπικών αρχών, οι συντελεστές του έργου προχώρησαν στη διαδικασία σχεδιασμού και κατασκευής 10 ενημερωτικών πινακίδων. Οι πινακίδες αυτές εγκαταστάθηκαν όπως περιγράφεται και στη Δράση Γ.1, εντός των ορίων των ΜΑΦ, καθώς και εντός των κοινοτήτων που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ. Οι δέκα ενημερωτικές πινακίδες αποτελούν ένα από τα παραδοτέα της δράσης το οποίο έχει ήδη αποσταλεί στην ΕΕ

(Παράρτημα 12: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δέκα ενημερωτικές πινακίδες, στην ΠΕΠ – 01/09/2011)⁴. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι την εγκατάσταση των πινακίδων εντός των κοινοτήτων ανέλαβαν οι ίδιες οι κοινότητες, μετά από την αγαστή συνεργασία που αναπτύχθηκε μεταξύ αυτών και των φορέων του έργου.

Συνάντηση εργασίας τουρισμού: Το εργαστήρι τουρισμού πραγματοποιήθηκε στις 13 Ιανουαρίου 2011 με ιδιαίτερη επιτυχία αφού, πέραν του ότι ο στόχος ως προς τον αριθμό των συμμετεχόντων καλύφθηκε, στη συνάντηση αναπτύχθηκε μια ιδιαίτερα εποικοδομητική συζήτηση ως προς τον τρόπο αξιοποίησης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και ειδικότερα των ΜΑΦ για σκοπούς ανάπτυξης φιλικών προς το περιβάλλον τουριστικών δραστηριοτήτων. Τον χαιρετισμό στην ημερίδα απηύθυνε ο Υφυπουργός Παρά τω Προέδρω, ενώ την ημερίδα τίμησαν με την παρουσία τους ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και ο Επίτροπος Περιβάλλοντος. Οι παρουσιάσεις / θέσεις των ομιλητών καθώς και τα συμπεράσματα, αποτέλεσαν το παραδοτέο της συνάντησης αυτής (Παράρτημα 13: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Έκθεση από τη συνάντηση εργασίας τουρισμού, στην ΠΕΠ- 01/09/2011).

Κάλυψη του έργου από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ): Προβολή των στόχων και δράσεων του έργου έγινε και από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Σύμφωνα με την πρόταση του έργου, μέχρι την ολοκλήρωσή του (Ιούνιος 2013) προβλέπεται η δημοσίευση 3 δελτίων τύπου, 2 ραδιοφωνικών εκπομπών, 3 άρθρων σε εφημερίδες και 3 παρουσιάσεων σε τηλεοπτικές εκπομπές. Μέχρι τώρα οι δραστηριότητες των φορέων του έργου έχουν καλύψει:

- 2 από τα 3 δελτία τύπου (Παράρτημα 7: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: 1 δελτίο τύπου, στην ΑΕ και Παράρτημα 14: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: δελτίο τύπου, στην ΠΕΠ – 01/09/2011) - πρόκειται για δημοσιεύσεις σε δυο παγκύπριες, καθημερινής κυκλοφορίας εφημερίδες.
- 2 από τις 3 τηλεοπτικές εκπομπές (Παράρτημα 15: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: Παρουσιάσεις σε μια ραδιοφωνική και δύο τηλεοπτικές εκπομπές (ψηφιακός δίσκος), στην ΠΕΠ – 01/09/2011)⁵ - πρόκειται για καθημερινές πρωινές και μεσημβρινές ενημερωτικές εκπομπές Παγκύπριες εμβέλειας, του πρώτου τηλεοπτικού καναλιού του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (ΡΙΚ 1),
- 2 από τις 2 ραδιοφωνικές εκπομπές - το έργο παρουσιάστηκε από τον ΕΥ σε δύο Παγκύπριες εμβέλειας ραδιοφωνικές εκπομπές του πρώτου ραδιοφωνικού καναλιού του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (ΡΙΚ). Στην πρώτη εκπομπή / συνέντευξη που έγινε στις 14/01/2011, ο ΕΥ παρουσίασε το έργο και τους στόχους του (Παράρτημα 15: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: Παρουσιάσεις σε μια ραδιοφωνική και δύο τηλεοπτικές εκπομπές (ψηφιακός δίσκος), στην ΠΕΠ – 01/09/2011), ενώ η δεύτερη συνέντευξη έγινε στις 19/09/2011, όπου παρουσιάστηκε η πορεία του έργου με έμφαση στις Δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από

⁴ Το πλήρες κείμενο των πινακίδων βρίσκεται στην ιστοσελίδα του έργου: http://www.plantnet.org.cy/lang1/information_material.html

⁵ Το Παραδοτέο αυτό βρίσκεται σε ψηφιακή μορφή στο cd το οποίο αποστάληκε μαζί με την ΠΕΠ. Επίσης, βρίσκεται στην ιστοσελίδα του έργου στη διεύθυνση: <http://www.plantnet.org.cy/lang1/publicity.html>.

την έναρξη του έργου μέχρι εκείνη τη χρονική περίοδο (Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 3: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: Παρουσίαση σε μια ραδιοφωνική εκπομπή (ψηφιακός δίσκος)).

- 2 από τα 3 άρθρα σε εφημερίδες/περιοδικά (Παράρτημα 16: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: άρθρο σε εφημερίδα και περιοδικό, στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Η δημοσίευση του ενός άρθρου έχει γίνει σε εβδομαδιαία εφημερίδα Παγκύπριας κυκλοφορίας, ενώ το δεύτερο άρθρο έχει δημοσιευθεί στο περιοδικό «Δασικοί Θησαυροί». Το περιοδικό αυτό εκδίδεται από το «Φιλοδασικό Σύνδεσμο Κύπρου», σε ετήσια βάση και αποτελεί ένα από τα κύρια επαγγελματικά περιοδικά των επιστημόνων που ασχολούνται με θέματα άγριας πανίδας και χλωρίδας της Κύπρου.

Ενημερωτικό υλικό, ενημερωτικά δελτία: Έχουν ολοκληρωθεί τα μέχρι τώρα προβλεπόμενα από το χρονοδιάγραμμα του έργου Παραδοτέα. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2010 ετοιμάστηκε το «1^ο Ενημερωτικό Δελτίο» (Παράρτημα 8: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ – Πρώτο ενημερωτικό Δελτίο, στην ΑΕ – 30/09/2010), ενώ τον Ιούνιο του 2011 ετοιμάστηκε το «2^ο Ενημερωτικό Δελτίο» (Παράρτημα 17: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δεύτερο ενημερωτικό δελτίο, στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Στο «2^ο Ενημερωτικό Δελτίο» παρουσιάζονται οι δράσεις του έργου που έχουν διεκπεραιωθεί κατά τον πρώτο χρόνο υλοποίησης του έργου, καθώς και δράσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη. Το δελτίο στάλθηκε σε έντυπη μορφή και ηλεκτρονική μορφή σε φορείς και οργανωμένα σύνολα της Κύπρου που ασχολούνται με θέματα περιβάλλοντος και ευαισθητοποίησης/ ενημέρωσης του κοινού (Παράρτημα 17 στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Επίσης, όπως προβλεπόταν από το έργο (Ιανουάριος 2011), οι φορείς του έργου προχώρησε στη δημιουργία και διάχυση ενημερωτικού υλικού σε ομάδες στόχους όπως αυτές περιγράφονται στην πρόταση. Συγκεκριμένα, ετοιμάστηκαν τα εξής παραδοτέα:

- Έγχρωμη αφίσα (Παράρτημα 18: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ – Αφίσες, στην ΠΕΠ - 01/09/2011), η οποία διατέθηκε από τους φορείς του έργου σε πέραν των 250 σχολείων και φορέων νεολαίας (Παράρτημα 18 στην ΠΕΠ - 01/09/2011).

- Ενημερωτικό φυλλάδιο (στα Ελληνικά, Αγγλικά και Τούρκικα) (Παράρτημα 19: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Ενημερωτικά Φυλλάδια (σε Ελληνικά, Αγγλικά και Τουρκικά), στην ΠΕΠ – 01/09/2011), το οποίο αποστάληκε σε πέραν των 200 φορέων (Παράρτημα 19, στην ΠΕΠ – 01/09/2011).

Δεδομένης της μέχρι τώρα πορείας υλοποίησης της δράσης, δεν αναμένεται να υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα για την ορθή διεκπεραίωσή της, η οποία θα ολοκληρωθεί με το τέλος του έργου (Ιούνιος 2013).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Για την καλύτερη διεξαγωγή δυο εργασιών της δράσης, οι φορείς του έργου ζήτησαν παράταση στην προθεσμία υλοποίησής τους, στην ΠΕΠ που αποστάληκε στην ΕΕ το Σεπτέμβριο 2011. Οι εργασίες αυτές, είναι ο Διαγωνισμός Νέων (Youth competition), που αναμενόταν να υλοποιηθεί μέχρι το Σεπτέμβριο του 2011 και η δημιουργία του DVD, το Δεκέμβριο του 2011. Για το Διαγωνισμό Νέων έχει αναπτυχθεί επικοινωνία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (Παράρτημα 20: Αλληλογραφία για την εμπλοκή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου στην υλοποίηση του Διαγωνισμού Νέων, στην

ΠΕΠ - 01/09/2011) που αποτελεί τον αρμόδιο φορέα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ώστε να υπάρξει μια πιο ευρεία εμπλοκή των σχολείων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Κύπρου (Νέα προτεινόμενη ημερομηνία υλοποίησης της εργασίας, η οποία και παρουσιάστηκε και στην ΠΕΠ: 30/04/2012). Για τη δημιουργία του DVD κρίνεται ότι η παράταση θα επιτρέψει την προβολή και παρουσίαση περισσότερων δραστηριοτήτων του έργου (Προτεινόμενη ημερομηνία παράδοσης, η οποία παρουσιάστηκε και στην ΠΕΠ: 30/06/2013 – με την ολοκλήρωση του έργου).

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Αλλαγές στον προϋπολογισμό της Δράσης έγιναν σε δυο επίπεδα: (i) Μεταφορά δαπανών από τον προϋπολογισμό του UNDP-ACT (ΣΦ) προς το Πανεπιστήμιο Frederick (ΣΦ) για την εργοδότηση δυο τουρκοκύπριων Οικολόγων Φυτών (€9.620) καθώς επίσης €1.000 για την υλοποίηση τροφοδοσίας (catering) κατά τη διάρκεια της Δικαινοτικής ημερίδας και (ii) Αύξηση του κόστους υλοποίησης της παραγωγής του DVD (από €500 σε €4.000) και για την προώθηση του διαγωνισμού Νέων από €1.000 σε €3.000. Η αύξηση αυτή δεν θα επηρεάσει το συνολικό προϋπολογισμό του έργου, αφού υπήρξε αρχική υψηλή κοστολόγηση της δαπάνης για την κατασκευή των πόστερ, από την οποία τελικώς εξοικονομήθηκε σημαντικό χρηματικό πόσο. Για την σχετική τροποποίηση έχει ενημερωθεί σχετικών η ΕΕ κατά την ΠΕΠ (#4.2 και Παράρτημα 24: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην ΠΕΠ - 01/09/2011).

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Πέραν από τις συμβατικές υποχρεώσεις του έργου, οι φορείς του προέβησαν στην υλοποίηση διαφόρων εργασιών / δράσεων διάχυσης του έργου, εργασίες οι οποίες δεν επιβάρυναν τον οικονομικό προϋπολογισμό του έργου. Έτσι στα πλαίσια συντονισμένων προσπαθειών οι φορείς του έργου διοργάνωσαν:

- Ομιλία-παρουσίαση του έργου σε μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Μιτσερού στις 03/05/2010 (Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011).

- Παροχή ενημέρωσης και φωτογραφικού υλικού προς την κοινότητα Μιτσερού για την έκδοση ετήσιου ημερολογίου για το έτος 2011, με θέμα την ανάδειξη της χλωρίδα της περιοχής της κοινότητας. Στο πλαίσιο έκδοσης του ημερολογίου, η φωτογραφία του είδους-στόχος του ΜΑΦ στην περιοχή Μιτσερού, **Ophrys kotschy*, τοποθετήθηκε στο εξώφυλλο του ημερολογίου (Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011), αφού θεωρείται από την κοινότητα, αλλά και τον Περιβαλλοντικό Σύλλογο Μιτσερού, ως το φυτικό είδος «καμάρι / στολίδι» της περιοχής τους. Το γεγονός αυτό, αποδεικνύει την έμμεση, αλλά και άμεση επίδραση που είχε το έργο στους κατοίκους της συγκεκριμένης περιοχής.

- Παρουσίαση του έργου και των σκοπών του σε φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος (MSc) «Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη», του Πανεπιστημίου Frederick, στις 14/05/2011 (Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Το έργο παρουσιάστηκε ως παράδειγμα προσπάθειας συνδυασμένης εφαρμογής επί τόπου και εκτός τόπου μέτρων διατήρησης σημαντικών ειδών και τύπων οικοτόπων.

- Εκπόνηση τριών μεταπτυχιακών διατριβών από τελειόφοιτους του πιο πάνω Προγράμματος, με επίκεντρο θέματα που έχουν άμεση συνάφεια με το έργο. Και στις τρεις

περιπτώσεις οι διατριβές περιελάμβαναν και την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης με επίκεντρο τα υπό μελέτη είδη.

- Διεξαγωγή εθελοντικής καθαριότητας του ΜΑΦ της **Ophrys kotschy* στην Περιοχή Μιτσερού, από ομάδα μελών του «Περιβαλλοντικού Συνδέσμου Μιτσερού», μετά από επαφές που είχε ο ΥΔΕ με το Προεδρείο του συνδέσμου (*Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011*).

- Παρουσίαση του έργου (προβολή μαγνητοσκοπημένου υλικού, διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων, επίδειξη υπό μελέτη φυτών που παρήχθησαν στα πλαίσια του έργου) σε ειδικό περίπτερο του Πανεπιστημίου Frederick, στο πλαίσιο του 1^{ου} Φεστιβάλ Περιβάλλοντος και Ανακύκλωσης της Green Dot Κύπρου, στις 04/06/2011 (*Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011*).

- Ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα των συντελεστών του Έργου, το οποίο δεν προβλεπόταν από την πρόταση, αποτελεί η ένταξη της έννοιας των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών (ΜΑΦ) ως αντικείμενο μελέτης στον επίσημο «*Οδηγό Εφαρμογής Προγράμματος Σπουδών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης – Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, για εκπαιδευτικούς της Δημοτικής Εκπαίδευσης*». Ο συγκεκριμένος Οδηγός ετοιμάστηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, στη βάση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και της δημιουργίας νέων αναλυτικών προγραμμάτων. Ανάμεσα στα Επιδιωκόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα για ζητήματα σχετικά με τη Βιοποικιλότητα για τις Ε' και Στ' τάξεις του δημοτικού, είναι η «*Συνεργασία και αλληλεπίδραση των μαθητών με οργανισμούς, επιστήμονες και ερευνητές για γνωριμία των Μικρο-Αποθεμάτων φυτών ως παράδειγμα ολοκληρωμένης προσπάθειας διατήρησης σημαντικών ειδών με περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά οφέλη*». Στόχος δεν είναι μόνο η αναφορά της έννοιας των ΜΑΦ στη σχολική ύλη, αλλά και η άμεση συνεργασία και αλληλεπίδραση των μαθητών με τους επιστήμονες του Έργου, έμπειρους γνώστες του αντικειμένου. Με αυτό τον τρόπο, το έργο ενισχύει τις προσπάθειες του για διάχυση και ενημέρωση του ευρύτερου κοινού, συμβάλλοντας στην ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς γύρω από θέματα διατήρησης (*Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 7: Οδηγός Εφαρμογής Προγράμματος Σπουδών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης – Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη για Εκπαιδευτικούς Δημοτικής Εκπαίδευσης*).

- Το έργο επιλέχθηκε, ως επιτυχημένη περίπτωση προώθησης δημόσιας συμμετοχής, από το έργο Future Together: Participatory Development in Cyprus, έργο που χρηματοδοτείται από το United States Agency for International Development (USAID). Το έργο έχει στόχο την προώθηση της συμφιλίωσης στο νησί μέσα από τη συμμετοχή Τουρκοκυπρίων (TK) και Ελληνοκυπρίων (ΕΚ) σε έργα σχετικά με τη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Στο έργο συμμετέχουν 5 έργα στα οποία εμπλέκονται ΕΚ και TK, εκ των οποίων τα 4 αφορούν στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και μόνο το έργο PLANT-NET CY αφορά τη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς.

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Δεν εφαρμόζεται

3.1.17. Δράση Δ.2: Τεχνικές εκδόσεις, δημιουργία ιστοσελίδας, παραγωγή ψηφιακών δίσκων, εκλαϊκευμένη αναφορά

Η δράση αυτή συμβάλλει στη διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου με σκοπό την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού για το έργο, τα υπό μελέτη είδη/οικότοπους και την προσέγγιση των ΜΑΦ. Ξεκίνησε στον προβλεπόμενο χρόνο, με την ανάπτυξη της ιστοσελίδας του έργου (*Παράρτημα 10: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημιουργία ιστοσελίδας, στην ΑΕ – 30/09/2011*). Η ιστοσελίδα του έργου (www.plantnet.org.cy) ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα με την προσθήκη υλικού για τις τρέχουσες ή/και ολοκληρωμένες δράσεις του. Έχει ξεπεραστεί η επιθυμητή με βάση την πρόταση επισκεψιμότητα (50 επισκέπτες/μήνα - *Παράρτημα 21: Έκθεση παρουσίασης του αριθμού επισκεπτών ιστοσελίδας έργου σε μηνιαία βάση, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Στη διαμόρφωση της ιστοσελίδας του έργου έχουν υιοθετηθεί και τα σχόλια / παρατηρήσεις που έλαβαν οι φορείς του έργου από την ΕΕ (επιστολή έγκρισης ΑΕ), με την προσθήκη του κωδικού του έργου και τη σαφή αναφορά ότι το έργο υποστηρίζεται από την ΕΕ.

Ως προς την προβολή του έργου και των αποτελεσμάτων του σε επιστημονικά συνέδρια, οι φορείς του έργου συμμετείχαν σε σημαντικό αριθμό συνεδρίων (επτά συμμετοχές), καλύπτοντας το συμβατικό αριθμό συμμετοχών που είχαν δηλωθεί στην πρόταση (τρεις συμμετοχές). Στις προηγούμενες εκθέσεις (ΑΕ και ΠΕΠ) έχουν συμπεριληφθεί οι παρουσιάσεις του έργου σε πέντε συνέδρια (*Παράρτημα 11: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημοσιεύσεις σε δυο διεθνή συνέδρια, στην ΑΕ – 30/09/2010 και Παράρτημα 22: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημοσιεύσεις σε τρία διεθνή συνέδρια, στην ΠΕΠ- 01/09/2011*). Στο διάστημα των δυο μηνών που μεσολάβησε μεταξύ της προηγούμενης έκθεσης (ΠΕΠ, Σεπτέμβριος 2011) και της παρούσας έκθεσης, το έργο παρουσιάστηκε σε δυο συνέδρια: (i) V Congreso de Biología de la Conservación de Plantas, 28 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2011, Μινόρκα, Ισπανία και (ii) 12^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο της Ελληνικής Βοτανικής Εταιρείας, 29 Σεπτεμβρίου – 2 Οκτωβρίου 2011, Ρέθυμνο, Κρήτη (*Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 4: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημοσιεύσεις σε δύο διεθνή συνέδρια*). Τονίζεται ότι, σε κάθε περίπτωση ο αυξημένος αριθμός συνεδρίων στα οποία παρουσιάζεται το έργο, δε συνεπάγεται οποιαδήποτε επιβάρυνση του προϋπολογισμού του. Επίσης, η παρουσίαση του έργου γίνεται μόνο σε συνέδρια που πραγματοποιούνται εντός της ΕΕ.

Με βάση το χρονοδιάγραμμα του έργου, η δράση αυτή θα ολοκληρωθεί με το τέλος του (Ιούνιος 2013).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Πέρα από τη δημιουργία της ιστοσελίδας του έργου, το διαδίκτυο έχει χρησιμοποιηθεί για την προώθηση του έργου και των στόχων του:

- Σελίδα με τον πλήρη τίτλο του έργου, στην πύλη κοινωνικής δικτύωσης “Facebook” με 247 φίλους (Group: Establishment of a Plant Micro-reserve Network

in Cyprus for the Conservation of Priority Species and Habitats) (Παράρτημα 9: Φωτογραφική τεκμηρίωση δράσεων έργου (συμπεριλαμβάνονται και δράσεις εκτός έργου), στην ΠΕΠ 01/09/2011).

- Σελίδας με το ακρωνύμιο του έργου (PLANT-NET CY) στον ιστοχώρο “Youtube-Channels”, για σκοπούς διάχυσης και προβολής του έργου και των δράσεων του, μέσα από την προβολή μικρού μήκους μαγνητοσκοπημένου υλικού (video / audio) με στιγμιότυπα από τις δράσεις του έργου.

Τέλος, όπως αναφέρεται στο κείμενο πιο πάνω (Τεχνικό Μέρος της Δράσης Δ.2), το έργο έχει παρουσιαστεί σε μεγαλύτερο αριθμό συνεδρίων, από τον αριθμό που καθορίζεται στην πρόταση. Τα συνέδρια στα οποία παρουσιάστηκε το έργο είναι:

- TOP Biodiversity, 1st International Bi-communal Conference held in Cyprus on Biodiversity, 3-4 Ιουνίου 2010, Λάρνακα, Κύπρος.
- 12th International Symposium on Legal Aspects of European Forest Sustainable Development, 31 Μαΐου-2 Ιουνίου 2010, Τόχνη, Κύπρος.
- 5° Πανελλήνιο Συνέδριο Οικολογίας «Οικολογικές διεργασίες στο χώρο και το χρόνο», 7-10 Οκτωβρίου 2010, Πάτρα, Ελλάδα.
- 5th International Conference of the International Biogeography Society, 7-11 Ιανουαρίου 2011, Κρήτη, Ελλάδα.
- 2nd Botanical Conference in Menorca “Islands and Plants: preservation and understanding of flora on Mediterranean islands”, 26-30 Απριλίου 2011, Μινόρκα, Ισπανία.
- V Congreso de la Biología da la Conservación de Plantas, 28 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2011, Μινόρκα, Ισπανία (Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 4: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημοσιεύσεις σε δύο διεθνή συνέδρια).
- 12° Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Ελληνικής Βοτανικής Εταιρείας, 29 Σεπτεμβρίου – 2 Οκτωβρίου 2011, Ρέθυμνο, Κρήτη, Ελλάδα (Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 4).

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Η ιστοσελίδα του έργου θα συνεχίσει να υφίσταται και να λειτουργεί και μετά το πέρας του έργου.

3.1.18. Δράση Δ.3: Λειτουργία Κέντρων Πληροφόρησης εντός των τριών Βοτανικών Κήπων

Η Δράση αφορά στη λειτουργία Κέντρων Ενημέρωσης εντός τριών Βοτανικών Κήπων (Βοτανικός Κήπος Τροόδους, Βοτανικός Κήπος Αθαλάσσης, Βοτανικός Κήπος Ακάμα) του

Τμήματος Δασών, για την προώθηση της ευαισθητοποίησης του κοινού ως προς την αξία της διατήρησης των υπό μελέτη ειδών και ως προς τους στόχους του έργου. Η δράση αναμένεται να ξεκινήσει το Δεκέμβριο του 2011, χωρίς οποιαδήποτε καθυστέρηση.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Τα Κέντρα Πληροφόρησης στους Βοτανικούς Κήπους θα συνεχίσουν και μετά την ολοκλήρωση του έργου να ενημερώνουν τους επισκέπτες για τα υπό μελέτη είδη/οικότοπους και την προσέγγιση των ΜΑΦ.

3.1.19. Δράση Δ.4: Ετοιμασία και δημοσίευση ενός βιβλίου για τις εμπειρίες στα ΜΑΦ

Η δράση αποσκοπεί στην έκδοση ενός βιβλίου που θα περιλαμβάνει επισκόπηση της γνώσης και των εμπειριών που αποκομίστηκαν, όλα αυτά τα χρόνια για την προσέγγιση των ΜΑΦ, μέσα από τα διάφορα έργα LIFE. Η δράση ξεκίνησε κανονικά (Ιούλιος 2010). Ο ΕΥΕ έχει προχωρήσει σε συνεργασία με τους εμπειρογνώμονες σε θέματα εφαρμογής της προσέγγισης των ΜΑΦ που συμμετέχουν στην ΕΕΕ (Dr. Emilio Laguna και Καθ. Κώστας Θάνος), με σκοπό την ετοιμασία των περιεχομένων του βιβλίου, ενώ ταυτόχρονα έχουν προχωρήσει οι επαφές για την ανάθεση της συγγραφής των κεφαλαίων του βιβλίου σε διάφορους επιστήμονες. Η δράση αναμένεται να ολοκληρωθεί σύμφωνα με το καθορισμένο χρονοδιάγραμμα (Ιούνιος 2013).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Δεν εφαρμόζεται

3.1.20. Δράση Ε.1: Διαχείριση έργου

Η δράση επικεντρώνεται στον αποτελεσματικό διοικητικό, επιστημονικό και οικονομικό συντονισμό του έργου. Η διαχείριση του έργου υλοποιείται στη βάση του «*Διαγράμματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Έργου*» με τις σχετικές προσθήκες των ατόμων που εισήλθαν στο έργο μετά από την έναρξή του (*Παράρτημα 23: Διάγραμμα Διαχείρισης Έργου και Ομάδα Διαχείρισης Έργου, στην ΠΕΠ 01/09/2011*). Η ΟΔΕ λειτουργεί κανονικά (*Παράρτημα 23 στην*

ΠΕΠ – 01/09/2011) και έχει άμεση επαφή και επικοινωνία σε σχεδόν καθημερινή βάση, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται η ομαλή λειτουργία και ο συντονισμός των διαφόρων εργασιών / δράσεων του έργου. Τα μέλη της ΟΔΕ και ιδιαίτερα οι ΕΥΕ, ΥΔΕ και Βοηθός ΥΔΕ βρίσκονται σε τακτική επικοινωνία με τους εκπροσώπους των συνεργαζόμενων φορέων, για το συντονισμό και την οργάνωση των εργασιών (εργασίες πεδίου, σεμινάρια, δράσεις διαφώτισης και ενημέρωσης κλπ.) που προβλέπονται από την πρόταση και το οργανόγραμμα του έργου. Η επικοινωνία αυτή γίνεται τηλεφωνικά και ηλεκτρονικά.

Στο πλαίσιο διαχείρισης του έργου, και για σκοπούς παρακολούθησης της πορείας υλοποίησής του, οι φορείς του έργου, δέχθηκαν επισκέψεις από την εκπρόσωπο της Εξωτερικής Ομάδας Παρακολούθησης, Δρ Τζώρτζια Βαλαώρα, στις 13-15 Απριλίου 2010 (ΑΕ) και στις 9-10 Ιουνίου 2011 (ΠΕΠ).

Η ΟΔΕ, έχει αποστείλει μέχρι σήμερα στην ΕΕ την ΑΕ (Σεπτέμβριο 2010) και την ΠΕΠ (Σεπτέμβριο 2011). Παρ' όλο που σύμφωνα με την πρόταση του έργου τον Ιούνιο του 2011 θα ετοιμαζόταν και θα αποστέλλόταν η «Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου» με την αίτηση πληρωμής (Middle-term report with payment request), αυτή αντικαταστήθηκε από την ΠΕΠ (μετά από εισήγηση της ΕΕ – βλ. #3.1.20 στην ΠΕΠ). Η παρούσα έκθεση αποτελεί την «Ενδιάμεση Έκθεση Προόδου» μαζί με την αίτηση πληρωμής. Μέχρι την ολοκλήρωση του έργου, η ΟΔΕ θα ετοιμάσει και θα αποστείλει άλλες δυο εκθέσεις (Παράρτημα 12: Πρωτόκολλο παρακολούθησης έργου, όπως εγκρίθηκε από τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής, στην ΑΕ – 30/09/2010): (i) 2^η Έκθεση Προόδου (30/11/2012) και (ii) Τελική έκθεση (30/12/2013).

Στο πλαίσιο ελέγχου του έργου, η ΟΔΕ έχει λάβει από την ΕΕ τρεις επιστολές: (1) ENV/E.3/MD/jv ARES (2010) 820443 (16 Νοεμβρίου 2010) LIFE08NAT/CY/000453-PLANT-NET CY – Project visit (22/07/2011), (2) ENV/E.3/MD/jv ARES (2011) 801159 (22 Ιουλίου 2011) και (3) ENV/E.3/MD/PT/jv ARES (2011) 1146470 (26 Οκτωβρίου 2011), στις οποίες καλείται να απαντήσει σε σειρά διευκρινιστικών ερωτήσεων. Οι απαντήσεις στις δύο πρώτες επιστολές παρουσιάστηκαν αναλυτικά στο Παράρτημα 24: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην ΠΕΠ – 01/09/2011, που έχει ήδη αποσταλεί στην ΕΕ. Οι απαντήσεις στην τρίτη επιστολή παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα 5: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της παρούσας έκθεσης.

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Πραγματοποιήθηκαν αλλαγές στα άτομα που συμμετέχουν στην ΟΔΕ, χωρίς αυτές να επηρεάζουν την πορεία του έργου αλλά ούτε και να επιβαρύνουν το οικονομικό μέρος του έργου. Όπως αναφέρεται και στην ΠΕΠ (01/09/2011) η Λειτουργός του Τμήματος Περιβάλλοντος (ΑΦ) που εκτελούσε χρέη ΕΟΔΕ έχει αντικατασταθεί από συνάδελφό της, ενώ ο χρόνος του ΥΔΕ μειώθηκε και παράλληλα έχει προσληφθεί Βοηθός ΥΔΕ (βλ. #2). Για όλες αυτές τις αλλαγές είναι ενήμερη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Πραγματοποιήθηκε μεταφορά δαπανών με απευθείας ανάθεση από τον Συντονιστή Φορέα (Τμήμα Περιβάλλοντος) στο Πανεπιστήμιο Frederick (για αγορά εξωτερικών υπηρεσιών) για τη συμμετοχή του Dr Emilio Laguna σε

τέσσερις συνεδριάσεις της ΕΕΕ και τη συμβολή του στην εφαρμογή του έργου (*Παράρτημα 24: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην ΠΕΠ – 01/09/2011*).

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Δεν εφαρμόζεται

3.1.21. Δράση E.2: Παρακολούθηση έργου

Σκοπός της δράσης είναι η αποτελεσματική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δράσεων του έργου. Η δράση ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2010 με την ετοιμασία και σύνταξη του «*Πρωτόκολλο Παρακολούθησης*», το οποίο εγκρίθηκε από την ΕΕΕ στην πρώτη της συνεδρία, τον Απρίλιο 2010. Το πρωτόκολλο αυτό αποτελεί τη βάση ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου του έργου, τόσο από την ΟΔΕ όσο και από την ΕΕΕ. Η πρόοδος που επιτεύχθηκε σε σχέση με την υλοποίηση του έργου αξιολογήθηκε με βάση το «*Πρωτόκολλο Παρακολούθησης*» κατά τη 2^η συνεδρία της ΕΕΕ και κρίθηκε ως απόλυτα ικανοποιητική (βλ. #3.1.22) (*Παράρτημα 25: Πρωτόκολλο παρακολούθησης έργου, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Η ΟΔΕ σε συνεργασία με την ΕΕΕ θα συνεχίσουν να παρακολουθούν την εξέλιξη του έργου με βάση το «*Πρωτόκολλο Παρακολούθησης*» καθ' όλη τη διάρκεια του έργου (Ιούνιος 2013).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Δεν εφαρμόζεται

3.1.22. Δράση E.3: Λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής

Η λειτουργία της Επιστημονικής Επιτροπής έχει σαν στόχο την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη για τις κυριότερες δραστηριότητες του έργου. Η σύσταση της ΕΕΕ έγινε με την έναρξη του έργου (βλ. ΑΕ). Με βάση απόφαση που είχε ληφθεί κατά την 1^η συνεδρία της ΕΕΕ (*Παράρτημα 15: Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου, στην ΑΕ – 30/09/2010*), η 2^η συνεδρίασή της ορίστηκε και διεξήχθη τον Απρίλιο 2011 (04/04/2011), με τη συμμετοχή τόσο των μελών της Επιτροπής, όσο και εκπροσώπων των φορέων του έργου. Στη 2^η συνάντηση της ΕΕΕ (*Παράρτημα 26: Πρακτικά 2^{ης} συνεδρίασης της Επιστημονικής Επιτροπής Έργου, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*) παρουσιάστηκε από τον ΕΥΕ η πορεία του έργου, όπως επίσης και διάφορα θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων διατήρησης των υπό μελέτη ειδών και οικοτόπων. Η ΕΕΕ προχώρησε στην αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του έργου με βάση το «*Πρωτόκολλο Παρακολούθησης*» (βλ. #3.1.21).

Σημειώνεται ότι ο ΕΥΕ είναι σε τακτική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), με τα μέλη της Επιτροπής, όπου τρέχοντα θέματα επιστημονικής φύσεως συζητούνται πριν εφαρμοστούν στη πράξη. Αυτή η τακτική έχει αποδειχθεί ότι λειτουργεί προς όφελος του έργου, αφού διασφαλίζει στο μέγιστο την ορθότητα των εργασιών διατήρησης που εφαρμόζονται σε κάθε βήμα υλοποίησης του έργου, στη βάση απόψεων ειδικών εμπειρογνομόνων. Η λειτουργία της ΕΕΕ θα συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του έργου (Ιούνιος 2013).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Δεν εφαρμόζεται

3.1.23. Δράση Ε.4: Λειτουργία του Συμβουλίου Ενδιαφερόμενων Φορέων

Το Συμβούλιο Ενδιαφερόμενων Φορέων αποτελεί μηχανισμό αλληλεπίδρασης του έργου με όλους τους πιθανούς ενδιαφερόμενους φορείς (επιστήμονες, αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, τοπικές κοινωνίες). Η συγκρότηση του ΣΕΦ έγινε από την αρχή του έργου, ενώ όπως αναφέρθηκε και στην ΑΕ, η ΟΔΕ προχώρησε στη διεύρυνσή του με την προσθήκη μελών / εκπροσώπων από τις κοινότητες που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ. Όπως αναφέρθηκε και στην ΑΕ, στην 1^η συνεδρία του ΣΕΦ που έγινε τον Απρίλιο 2010 (*Παράρτημα 14: Πρακτικά 1^{ης} συνεδρίασης του Συμβουλίου Ενδιαφερόμενων Φορέων, στην ΑΕ – 30/09/2010*) δεν παρευρέθηκαν οι εκπρόσωποι των κοινοτήτων που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ. Η ενημέρωση των εκπροσώπων και η συζήτηση μαζί τους για διάφορες πτυχές του έργου που τους αφορούν, είχε γίνει σε κατ' ιδίαν συναντήσεις μαζί τους. Οι εκπρόσωποι των κοινοτήτων παρευρέθηκαν κατά τη 2^η συνάντηση του ΣΕΦ, που έγινε στις 13/01/2011 (*Παράρτημα 27: Πρακτικά 2^{ης} συνεδρίασης του Συμβουλίου Ενδιαφερόμενων Φορέων και ορισμός νέου εκπρόσωπου στο συμβούλιο από την ΟΠΟΚ, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Κατά τη 2^η αυτή συνεδρία, παρουσιάστηκε στα μέλη του Συμβουλίου, η πορεία του έργου, καθώς και τα επόμενα στάδια υλοποίησής του. Συζητήθηκαν θέματα που αφορούν στην άμεση εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων σε θέματα διατήρησης της φύσης, ενώ συζητήθηκαν και δυνατότητες/προοπτικές που παρέχει η υλοποίηση του έργου στις τοπικές κοινωνίες. Οι συντελεστές του έργου έχουν υιοθετήσει την πρακτική συνεχούς ενημέρωσης και κοινής λήψης αποφάσεων, για εργασίες και δράσεις του έργου που έχουν άμεση σχέση με φορείς και σύνολα που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ. Για το λόγο αυτό η λειτουργία του ΣΕΦ θα συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του έργου. Επισημαίνεται ότι, παρά την αρχική καθυστέρηση στον ορισμό εκπροσώπων από τις κοινότητες που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ, όλες ανεξαιρέτως οι κοινότητες όρισαν εκπρόσωπό τους στο ΣΕΦ μετά τη διεξαγωγή της 1^{ης} συνεδρίας και την επαφή του ΕΥΕ με τις τοπικές αρχές. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι ενώ η κοινότητα Ασγάτας αρχικά επέδειξε ιδιαίτερα επιφυλακτική στάση προς το έργο, τελικά μετά από

επαφές της ΟΔΕ με την κοινοτική αρχή και οργανωμένα σύνολα της κοινότητας, συμμετέχει στο ΣΕΦ με **δύο** εκπροσώπους. Τέλος, η ΟΠΟΚ με επιστολή της έχει αλλάξει τον εκπρόσωπό της στο ΣΕΦ (*Παράρτημα 27 στην ΠΕΠ 01/09/2011*).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Η επαφή με τις τοπικές κοινωνίες και τους αρμόδιους φορείς θα συνεχιστεί και μετά την ολοκλήρωση του έργου, κυρίως με την εμπλοκή των αρμοδίων υπηρεσιών του κράτους (Τμήμα Δασών και Τμήμα Περιβάλλοντος).

3.1.24. Δράση E.5: Δικτύωση με άλλα έργα

Σκοπός της δράσης είναι η δημιουργία μιας πλατφόρμας για τη δικτύωση όλων των προηγούμενων έργων LIFE με έμφαση στην εγκατάσταση των ΜΑΦ στην Ευρώπη, μέσω της οποίας θα γίνεται ανταλλαγή επιστημονικής πληροφόρησης και βέλτιστων πρακτικών. Η δράση ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2011 με επαφές που είχε ο ΕΥΕ με εκπροσώπους από προηγούμενα έργα LIFE που υιοθέτησαν την προσέγγιση των ΜΑΦ. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι τώρα δυο επισκέψεις στην Κύπρο από εκπροσώπους του δικτύου ΜΑΦ από τη Βαλένθια της Ισπανίας (1^η επίσκεψη 12-13/04/10, αναφέρεται στην *ΑΕ* και 2^η επίσκεψη 04-05/04/2011, αναφέρεται στην *ΠΕΠ*). Οι επισκέψεις των εμπειρογνομόνων κρίνονται ιδιαίτερα εποικοδομητικές, αφού μέσα από αυτές παρέχονται στους φορείς του έργου πρακτικές συμβουλές για θέματα που αφορούν στην υιοθέτηση της προσέγγισης των ΜΑΦ και δίνεται η δυνατότητα να συζητηθούν πρακτικές και μέθοδοι διατήρησης ειδών του Παραρτήματος II της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ). Οι επισκέψεις περιλαμβάνουν και επί τόπου επισκέψεις στα ΜΑΦ και συζήτηση τρόπων αντιμετώπισης διαφόρων πρακτικών ζητημάτων που προκύπτουν μέσα από την υλοποίηση του έργου. Επίσης, μέσα από τη δράση αυτή, το έργο αποτέλεσε την πλατφόρμα δικτύωσης έργων που έχουν υιοθετήσει την προσέγγιση των ΜΑΦ (μέσα από έργα LIFE / LIFE+). Επιπρόσθετα, το έργο έδωσε τη δυνατότητα σε εμπειρογνώμονες από νέα κράτη μέλη της ΕΕ να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με την προσέγγιση των ΜΑΦ. Προς αυτή την κατεύθυνση, καταλυτικό ρόλο διαδραμάτισε η διοργάνωση *Διήμερης Συνάντησης Εργασίας* με θέμα: «*Συνάντηση Ευρωπαίων Εμπειρογνομόνων για τα Μικρο-Αποθέματα Φυτών*», στην οποία παρευρέθηκαν και μίλησαν εμπειρογνώμονες σε θέματα ΜΑΦ από επτά Ευρωπαϊκές χώρες. Η συνάντηση χαρακτηρίστηκε από ιδιαίτερη επιτυχία. Σε αυτήν απηύθυνε χαιρετισμό ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ενώ οι Ευρωπαίοι εμπειρογνώμονες ανέπτυξαν τις θέσεις τους και τις πρακτικές τους γύρω από την εφαρμογή των ΜΑΦ στις χώρες τους. Κεντρικό θέμα αυτής της συνάντησης ήταν η συζήτηση στρογγυλής τραπέζης που εστιάστηκε στη σκοπιμότητα, τις προοπτικές καθώς και τους τρόπους προώθησης ενός

πανευρωπαϊκού δικτύου ΜΑΦ. Σχετική είναι και η επιστολή που συντάχθηκε και στάλθηκε στην ΕΕ, ως αποτέλεσμα της συζήτησης αυτής καθώς και το παραδοτέο της δράσης (*Παράρτημα 28: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Έκθεση για τη διήμερη συνάντηση εργασίας εμπειρογνομόνων, στην ΠΕΠ 01/09/2011*).

Αλλαγές στο Τεχνικό Μέρος της Δράσης: Δεν υπήρξαν

Τροποποιήσεις στο Οικονομικό Μέρος της Δράσης: Πραγματοποιήθηκε μεταφορά δαπανών με απευθείας ανάθεση από τον Συντονιστή Φορέα (Τμήμα Περιβάλλοντος) στο Πανεπιστήμιο Frederick (για αγορά εξωτερικών υπηρεσιών) για τρεις επισκέψεις στην Κύπρο, δύο εμπειρογνομόνων από τη Βαλένθια, για την παροχή πρακτικών συμβουλών σε διάφορα θέματα του έργου (*ΑΕ – 30/09/2010 & Παράρτημα 24: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην ΠΕΠ – 01/09/2011*).

Δραστηριότητες εκτός LIFE: Δεν υπήρξαν

Συνέχιση της δράσης μετά την ολοκλήρωση του έργου (after-LIFE): Δεν εφαρμόζεται

3.1.25. Δράση E.6: Σχέδιο Διατήρησης μετά την ολοκλήρωση του έργου LIFE

Το αποτέλεσμα της δράσης αυτής θα είναι η σύνταξη και υλοποίηση ενός «Σχεδίου Διατήρησης, μετά την ολοκλήρωση του έργου LIFE» (After-LIFE Action Plan). Μέσα από το Σχέδιο αυτό θα καθοριστούν οι δράσεις και ο ρόλος των Κυβερνητικών Τμημάτων (Τμήμα Περιβάλλοντος και Τμήμα Δασών), τα οποία είναι και τα αρμόδια για την εφαρμογή και υλοποίηση της Ευρωπαϊκής και Εθνικής νομοθεσίας σε θέματα διατήρησης της φύσης. Στο Σχέδιο αυτό θα γίνεται σαφής καθορισμός των ρόλων και εργασιών που θα έχει το κάθε Τμήμα, με σκοπό τη φύλαξη και συντήρηση των ΜΑΦ (Δράσεις Γ.1-Γ.8) αλλά και τη διασφάλιση της εφαρμογής και υλοποίησης των Σχεδίων Παρακολούθησης (Δράση Α.4), για χρονικό διάστημα 5 ετών, μετά από την περάτωση του έργου. Έτσι, μέσα από το «After-LIFE Conservation Plan» θα καθορίζονται και οι ευθύνες και δραστηριότητες του κάθε Τμήματος εντός κάθε ΜΑΦ, στη βάση των δικαιοδοσιών που του δίνει ο νόμος. Το «Σχέδιο Διατήρησης» (After-LIFE Conservation Plan) είναι και το παραδοτέο της δράσης και θα αποσταλεί στην ΕΕ με την Τελική Έκθεση στο τέλος του έργου (Σεπτέμβριος 2013).

3.2. Προβλεπόμενη πρόοδος μέχρι την επόμενη έκθεση

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την «Ενδιάμεση Έκθεση» με αίτηση πληρωμής. Η επόμενη έκθεση του έργου, η οποία θα είναι η Δεύτερη Έκθεση Προόδου, θα αποσταλεί στην ΕΕ τέλος Νοεμβρίου 2012. Στη βάση αυτή, η ΟΔΕ σε συνεργασία με τους φορείς του έργου για την περίοδο που μεσολαβεί μεταξύ των δυο εκθέσεων, αναμένεται να προχωρήσει στη διεξαγωγή των προβλεπόμενων εργασιών ανά δράση. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις δράσεις διατήρησης (Δράση Γ) και δράσεις διάχυσης του έργου (Δράση Δ.1 και Δράση Δ.2). Οι

συντελεστές του έργου θα συνεχίσουν με συνέπεια να τηρούν το «*Διάγραμμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Έργου*». Σημαντικό κομμάτι για τη διασφάλιση της επιτυχούς και ποιοτικής πορείας του έργου είναι η λειτουργία των επιτροπών / ομάδων του, καθώς και η συνεχής επαφή μεταξύ των μελών της ΟΔΕ με όλους τους φορείς του έργου.

Το χρονοδιάγραμμα του έργου μαζί με τα προβλεπόμενα χρονικά διαστήματα ολοκλήρωσης των δράσεων καθώς και των Παραδοτέων, Εκθέσεων και Ορόσημων του έργου παρουσιάζονται στο *Παράρτημα 6: Αναθεωρημένοι πίνακες χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης: εκθέσεων έργου, παραδοτέων έργου και οροσήμων έργου*, της παρούσας έκθεσης.

3.3. Επιπτώσεις

Φύση & Βιοποικιλότητα: Το έργο στοχεύει πρώτιστα στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης τεσσάρων ειδών και δυο τύπων οικοτόπων προτεραιότητας της Κύπρου. Για την επίτευξη αυτού του στόχου επιδιώκεται η κατάκτηση της απαραίτητης γνώσης για τη βιολογία/οικολογία των υπό μελέτη ειδών και οικοτόπων, για να αξιοποιηθεί στη συνέχεια για την υιοθέτηση στοχευμένων, αποτελεσματικών μέτρων διατήρησης. Μέσα από την πρόοδο που έχει ήδη επιτευχθεί φαίνεται ότι ο βασικός στόχος του έργου άρχισε ήδη να επιτυγχάνεται αφού:

- Έχουν εντοπιστεί οι απειλές που περιορίζουν τα υπό μελέτη είδη και τους οικοτόπους τους,
- Λαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των απειλών αυτών,
- Έχουν υιοθετηθεί ευρέως αποδεκτές πρακτικές για τη διατήρηση των υπό μελέτη ειδών/οικοτόπων.
- Έχουν αναπτυχθεί μέτρα που έχουν ήδη ενισχύσει τους τοπικούς πληθυσμούς των υπό μελέτη ειδών.
- Πέρα από τα είδη στόχους έχουν επωφεληθεί και άλλα ενδημικά σπάνια και απειλούμενα είδη, τα οποία εντοπίζονται εντός των ΜΑΦ.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα αποτελέσματα των πιο πάνω δραστηριοτήτων είναι ήδη μετρήσιμα.

Οι δράσεις του έργου συμβάλλουν σε τοπικό επίπεδο, τόσο στη διατήρηση της ποικιλότητας της Κυπριακής χλωρίδας, όσο και στην αειφόρο διαχείριση του Κυπριακού περιβάλλοντος. Επιπλέον, η υιοθέτηση της προσέγγισης των ΜΑΦ, μαζί με την εφαρμογή των Σχεδίων Παρακολούθησης, συμβάλλουν στη καταγραφή των συνοδών ενδημικών ειδών που απαντούν εντός των ΜΑΦ, τα οποία όμως έχουν ευρύτερη εξάπλωση στο νησί. Επομένως, αναμένεται

ότι οι δράσεις του έργου θα έχουν θετικές επιπτώσεις στα είδη και στους τύπους οικοτόπων που εντοπίζονται στις περιοχές μελέτης.

Περιβαλλοντική πολιτική & Διακυβέρνηση: Το έργο συμβάλλει ουσιαστικά στην εφαρμογή σημαντικών προνοιών της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην Κύπρο, μέσα από τη λήψη ορθολογικών μέτρων για τη διατήρηση ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας. Επίσης, σημαντικοί στόχοι του έργου, πέρα της εφαρμογής της προσέγγισης των ΜΑΦ στην Κύπρο, είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα διατήρησης της βιοποικιλότητας, όπως επίσης η εμπλοκή κοινωνικών συνόλων στην εφαρμογή δράσεων διατήρησης και προστασίας σπάνιων ειδών του νησιού. Η υλοποίηση και εφαρμογή έργων στηριζόμενων από το πρόγραμμα LIFE+ δίνει τη δυνατότητα στους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς (Τμήμα Περιβάλλοντος και Τμήμα Δασών) να εφαρμόσουν σε πρακτικό επίπεδο τις Ευρωπαϊκές πολιτικές σε θέματα διατήρησης της φύσης. Σημαντικό σημείο αναφοράς είναι ότι μέσα από την υιοθέτηση της προσέγγισης των ΜΑΦ, η πολιτεία και συγκεκριμένα το Τμήμα Δασών, προχώρησε στη θέσπιση ειδικού Άρθρου στη *Δασική Νομοθεσία*, [Άρθρο 16: «Κήρυξη δασικών μνημείων και Μικρο-Αποθεμάτων»], το οποίο και καθορίζει το νομικό καθεστώς των Μικρο-Αποθεμάτων στην Κυπριακή νομοθεσία. Η τροπολογία αυτή τη στιγμή βρίσκεται προς έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ αναμένεται μέχρι το Νοέμβριο να οδηγηθεί προς ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Η ψήφιση της συγκεκριμένης τροπολογίας αναμένεται να κατοχυρώσει νομικά τις περιοχές των ΜΑΦ, επιτρέποντας μελλοντικά την αύξηση του αριθμού τους στο νησί αν κριθεί αναγκαίο. Αυτό θα προκύψει μέσα από την ανάγκη για προστασία και διαχείριση σπάνιων ή κινδυνευόντων ειδών και τύπων οικοτόπων που εντοπίζονται σε μικρές εκτάσεις γης.

Πληροφόρηση & Επικοινωνία: Το έργο στηρίζεται στο σκεπτικό ότι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών καθώς και η συμμετοχή τους σε δραστηριότητες διατήρησης δημιουργεί καλύτερες προϋποθέσεις για την επιτυχία των δραστηριοτήτων αυτών. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, το έργο έχει αναπτύξει σειρά δράσεων που περιλαμβάνουν εκδηλώσεις επαφής με τις τοπικές κοινωνίες, καθώς και παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού (αφίσσα, ενημερωτικά δελτία, ενημερωτικά φυλλάδια, ιστοσελίδα, εργαστήρια, πινακίδες) με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου και τη διάχυση της πληροφορίας σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Τέτοια κοινωνικά σύνολα, στα οποία απευθύνεται το έργο είναι, πέραν των κοινοτήτων που γειτνιάζουν με τα ΜΑΦ και των κυβερνητικών υπηρεσιών (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών), τα σχολεία, οι τουριστικοί πράκτορες, οι περιπατητικοί, ορειβατικοί και ποδηλατικοί σύλλογοι, αλλά και οι ντόπιοι και ξένοι επισκέπτες. Η μέχρι τώρα αντιμετώπιση του κοινού γύρω από τα θέματα του έργου κρίνεται άκρως θετική, αφού άτομα και κοινωνικές ομάδες έχουν επιδείξει έντονο ενδιαφέρον και προθυμία να συμμετέχουν στην προσπάθεια που γίνεται, τόσο για εφαρμογή των δράσεων διατήρησης, όσο και για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών και των τουριστών.

3.4. Εκτός LIFE

Για την καλύτερη επίτευξη των στόχων του έργου, οι συντελεστές του έχουν αναπτύξει μια σειρά από δράσεις πέραν αυτών που προβλέπονταν από τις συμβατικές τους υποχρεώσεις. Η υλοποίηση των δράσεων αυτών καταδεικνύει την μεγάλη επίδραση που είχε το έργο σε περιβαλλοντικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό επίπεδο. Οι δράσεις αυτές είναι συμπληρωματικές ως προς τις δράσεις του έργου, ενώ δεν επιβαρύνουν σε καμία περίπτωση τον οικονομικό προϋπολογισμό του. Οι συμπληρωματικές αυτές εργασίες συμπεριλαμβάνουν:

- Δημιουργία συγκεκριμένης σελίδας στο χώρο κοινωνικής δικτύωσης “Facebook”, για προβολή του έργου, των σκοπών και των δράσεών του, σε ένα πιο προσωπικό/κοινωνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο λειτουργίας της σελίδας αυτής, 247 άτομα έχουν γίνει μέλη της (*Παράρτημα 9: Φωτογραφική τεκμηρίωση δράσεων έργου (συμπεριλαμβάνονται και δράσεις εκτός έργου), στην ΠΕΠ 01/09/2011*).

- Δημιουργία σχετικής σελίδας “PLANT-NET CY” στον ιστοχώρο Youtube-Channels, για σκοπούς διάχυσης και προβολής του έργου και των δράσεων του. Η σελίδα αυτή αποσκοπεί στην προβολή μικρού μήκους μαγνητοσκοπημένου υλικού (video) με στιγμιότυπα από τις δράσεις του έργου.

- Ομιλία-παρουσίαση του έργου από τον ΥΔΕ και λειτουργό της Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ), σε μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Μιτσερού στις 03/05/2010 (*Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011*).

- Παροχή ενημέρωσης και φωτογραφικού υλικού προς την κοινότητα Μιτσερού για την έκδοση ετήσιου ημερολογίου για το έτος 2011, με θέμα την ανάδειξη της χλωρίδα της περιοχής της κοινότητας. Στο πλαίσιο έκδοσης του ημερολογίου, η φωτογραφία του είδους-στόχος του ΜΑΦ στην περιοχή Μιτσερού, **Ophrys kotschyi*, τοποθετήθηκε στο εξώφυλλο του ημερολογίου (*Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011*), αφού θεωρείται από την κοινότητα, αλλά και τον Περιβαλλοντικό Σύλλογο Μιτσερού, ως το φυτικό είδος «καμάρι / στολίδι» της περιοχής τους. Το γεγονός αυτό, αποδεικνύει την έμμεση, αλλά και άμεση επίδραση που είχε το έργο στους κατοίκους της συγκεκριμένης περιοχής.

- Παρουσίαση του έργου και των σκοπών του σε φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος (MSc) «Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη», του Πανεπιστημίου Frederick, από τον ΥΔΕ και τον ΕΥΕ στις 14/05/2011 (*Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Το έργο παρουσιάστηκε ως παράδειγμα προσπάθειας συνδυασμένης εφαρμογής επί τόπου και εκτός τόπου μέτρων διατήρησης σημαντικών ειδών και τύπων οικοτόπων.

- Εκπόνηση τριών μεταπτυχιακών διατριβών από τελειόφοιτους του πιο πάνω Προγράμματος, με επίκεντρο θέματα που έχουν άμεση συνάφεια με το έργο. Και στις τρεις

περιπτώσεις οι διατριβές περιελάμβαναν και την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης με επίκεντρο τα υπό μελέτη είδη.

- Διεξαγωγή εθελοντικής καθαριότητας του ΜΑΦ της **Ophrys kotschyi* στην Περιοχή Μιτσερού, από ομάδα μελών του «Περιβαλλοντικού Συνδέσμου Μιτσερού», μετά από επαφές που είχε ο ΥΔΕ με το Προεδρείο του συνδέσμου (Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011).

- Παρουσίαση του έργου (προβολή μαγνητοσκοπημένου υλικού, διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων, επίδειξη υπό μελέτη φυτών που παρήχθησαν στα πλαίσια του έργου) σε ειδικό περίπτερο του Πανεπιστημίου Frederick, στο πλαίσιο του 1^{ου} Φεστιβάλ Περιβάλλοντος και Ανακύκλωσης της Green Dot Κύπρου, στις 04/06/2011 (Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ – 01/09/2011).

- Συμβολή στη αύξηση της γνώσης της εντομοπανίδας της Κύπρου. Μέσα από την υλοποίηση των δράσεων διατήρησης (εργασίες πεδίου) καθώς και στο πλαίσιο εφαρμογής των μέτρων διατήρησης των υπό μελέτη ειδών (Δράση Γ.4), τα μέλη του έργου έχουν παρατηρήσει και συλλέξει αριθμό εντόμων. Στη συνέχεια, τα έντομα αυτά αναγνωρίστηκαν μέσα από ενέργειες του Τμήματος Δασών (αποστολή και μελέτη σε εξειδικευμένα εργαστήρια του εξωτερικού, με ίδιους πόρους), και σε ορισμένες περιπτώσεις φαίνεται να αποτελούν σπάνια είδη που χρίζουν ιδιαίτερων μέτρων διαχείρισης (Παράρτημα 9 στην ΠΕΠ 01/09/2011).

- Παρουσίαση του έργου σε αριθμό σημαντικών διεθνών συνεδρίων που ξεπερνά τον προβλεπόμενο από την πρόταση (7 διεθνή συνέδρια, βλ. #3.1.17). Τα συνέδρια στα οποία παρουσιάστηκε το έργο είναι:

- TOP Biodiversity, 1st International Bi-communal Conference held in Cyprus on Biodiversity, 3-4 Ιουνίου 2010, Λάρνακα, Κύπρος.
- 12th International Symposium on Legal Aspects of European Forest Sustainable Development, 31 Μαΐου-2 Ιουνίου 2010, Τόχνη, Κύπρος.
- 5° Πανελλήνιο Συνέδριο Οικολογίας «Οικολογικές διεργασίες στο χώρο και το χρόνο», 7-10 Οκτωβρίου 2010, Πάτρα, Ελλάδα.
- 5th International Conference of the International Biogeography Society, 7-11 Ιανουαρίου 2011, Κρήτη, Ελλάδα.
- 2nd Botanical Conference in Menorca “Islands and Plants: preservation and understanding of flora on Mediterranean islands”, 26-30 Απριλίου 2011, Μινόρκα, Ισπανία.
- V Congreso de la Biología da la Conservación de Plantas, 28 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2011, Μινόρκα, Ισπανία (Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 4: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημοσιεύσεις σε δύο διεθνή συνέδρια).

- 12^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Ελληνικής Βοτανικής Εταιρείας, 29 Σεπτεμβρίου – 2 Οκτωβρίου 2011, Ρέθυμνο, Κρήτη, Ελλάδα (*Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 4*).

- Ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα των συντελεστών του Έργου, το οποίο δεν προβλεπόταν από την πρόταση, αποτελεί η ένταξη της έννοιας των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών (ΜΑΦ) ως αντικείμενο μελέτης στον επίσημο «*Οδηγό Εφαρμογής Προγράμματος Σπουδών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης – Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, για εκπαιδευτικούς της Δημοτικής Εκπαίδευσης*». Ο συγκεκριμένος Οδηγός ετοιμάστηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, στη βάση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και της δημιουργίας νέων αναλυτικών προγραμμάτων. Ανάμεσα στα Επιδιωκόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα για ζητήματα σχετικά με τη Βιοποικιλότητα για τις Ε' και Στ' τάξεις του δημοτικού, είναι η «*Συνεργασία και αλληλεπίδραση των μαθητών με οργανισμούς, επιστήμονες και ερευνητές για γνωριμία των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών ως παράδειγμα ολοκληρωμένης προσπάθειας διατήρησης σημαντικών ειδών με περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά οφέλη*». Στόχος δεν είναι μόνο η αναφορά της έννοιας των ΜΑΦ στη σχολική ύλη, αλλά και η άμεση συνεργασία και αλληλεπίδραση των μαθητών με τους επιστήμονες του Έργου, έμπειρους γνώστες του αντικειμένου. Με αυτό τον τρόπο, το έργο ενισχύει τις προσπάθειες του για διάχυση και ενημέρωση του ευρύτερου κοινού, συμβάλλοντας στην ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς γύρω από θέματα διατήρησης (*Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 7: Οδηγός Εφαρμογής Προγράμματος Σπουδών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης – Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη για Εκπαιδευτικούς Δημοτικής Εκπαίδευσης*).

- Τέλος, το έργο επιλέγηκε, ως επιτυχημένη περίπτωση προώθησης δημόσιας συμμετοχής, από το έργο Future Together: Participatory Development in Cyprus, το οποίο χρηματοδοτείται από το United States Agency for International Development (USAID). Το έργο έχει στόχο την προώθηση της συμφιλίωσης στο νησί μέσα από τη συμμετοχή Τουρκοκυπρίων (TK) και Ελληνοκυπρίων (EK) σε έργα σχετικά με τη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Στο έργο συμμετέχουν 5 έργα στα οποία εμπλέκονται EK και TK, εκ των οποίων τα 4 αφορούν στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και μόνο το έργο PLANT-NET CY αφορά τη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς.

4. Οικονομικό Μέρος

4.1. Οικονομική επισκόπηση

Οι δαπάνες του έργου κατά την περίοδο αναφοράς (Ιανουάριος 2010 – Σεπτέμβριος 2011) είναι €676.979,05 και καλύπτουν ποσοστό 43,67% (Πίνακας 4.1) του συνολικού προϋπολογισμού του έργου. Από το πόσο αυτό οι επιλέξιμες δαπάνες είναι €661.890,85 (Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 8: Τυποποιημένη κατάσταση δαπανών έργου). Οι μέχρι τώρα συνολικές δαπάνες για το έργο ανέρχονται αντίστοιχα σε ποσοστό 158,13% της πρώτης χρηματοδότησής του.

4.2. Πραγματοποιημένα έξοδα του έργου (Δαπάνες).

Πίνακας 4.1: Κατανομή δαπανών του έργου.

Budget breakdown categories	Total cost in €	Costs incurred from the start date to 30 September 2011 in €	% of total costs
1. Personnel	1.096.540,00	466.575,31	42,55%
2. Travel and subsistence	94.237,00	35.832,26	38,02%
3. External assistance	168.300,00	21.276,16	12,64%
4. Durable goods			
Infrastructure	8.000,00	8.855,00	110,69%
Equipment	63.407,00	82.979,15	130,87%
Prototype	0	0	--
5. Land purchase / long-term lease	0	0	--
6. Consumables	11.500,00	17.926,30	155,88%
7. Other Costs	9.500,00	233,60	2,46%
8. Overheads	98.813,00	43.301,27	43,82%
TOTAL	1.550.297,00	€676.979,05	43,67%

Περισσότερες πληροφορίες για τον πιο πάνω πίνακα παρουσιάζονται πιο κάτω:

Κόστος Προσωπικού (Personnel): Όπως αναφέρθηκε και στην ΠΕΠ μικρές αποκλίσεις στις δαπάνες που αφορούν τις «Αμοιβές Προσωπικού» παρατηρούνται στο έργο. Η απόκλιση

αυτή προκύπτει κυρίως λόγω μειωμένων ετήσιων μισθών (σε σχέση με αυτούς που είχαν προβλεφθεί στην πρόταση) για μέρος του προσωπικού των συνεργαζόμενων φορέων: Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ) και Τμήματος Δασών (Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος).

Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί ότι χρηματικό ποσό €9.620 μεταφέρθηκε από το UNDP – ACT προς το Πανεπιστήμιο Frederick, για σκοπούς εργοδότησης των δύο Τουρκοκύπριων ειδικότητας “Plant Ecologist” που θα εργοδοτούσε το UNDP – ACT (*Παράρτημα 1: Συμφωνητικά Εταιρικής Σχέσης, στην ΠΕΠ 01/09/2011*). Τέλος, να αναφερθεί ότι μετακίνηση ανθρωποχρόνου και κατ’ επέκταση χρηματικού ποσού θα υπάρξει από τη Δράση Γ.6 προς την Δράση Γ.7 και αυτό γιατί κατά τη συγγραφή της αρχικής πρότασης εκ παραδρομής κατανεμήθηκαν χρόνοι εργασίας στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) για τη Δράση Γ.6, οι οποίες θα έπρεπε να είχαν κατανεμηθεί στην Δράση Γ.7 (δράση στην οποία το ΕΚΠΑ έχει και προβλεπόμενες δαπάνες αναλωσίμων, για την διεξαγωγή συγκεκριμένων εργαστηριακών εργασιών).

Αγορά Υπηρεσιών (External Assistance): Στην κατηγορία αυτή υπάρχει μεταφορά χρηματικού ποσού (€28.300) από τους φορείς: (i) Τμήμα Περιβάλλοντος (Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος) — €27.300 και (ii) UNDP – ACT— €1.000, προς το Πανεπιστήμιο Frederick (*Παράρτημα 1: Συμφωνητικά Εταιρικής Σχέσης & Παράρτημα 24: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην ΠΕΠ – 01/09/2011*). Να σημειωθεί, επίσης, ότι μετά από την έγκριση της ΑΕ από την ΕΕ το Πανεπιστήμιο Frederick, προχώρησε στην μερική τροποποίηση της κατανομής του προϋπολογισμού της Δράσης Α.5 (βλ. #3.1.5 στην ΑΕ & #4 στην ΠΕΠ – 01/09/2011). Στη βάση αυτής της τροποποίησης, χρηματικό ποσό που αρχικά προοριζόταν για αγορά υπηρεσιών, έχει μεταφερθεί σε δαπάνες άλλων κατηγοριών, όπως η αγορά εξοπλισμού και αναλωσίμων. Τα στοιχεία παρουσιάζονται αναλυτικότερα στον Πίνακα 2 της ΠΕΠ – 01/09/2011.

Εξοπλισμός και Υποδομή (Durable Goods): Η κατηγορία αυτή παρουσίασε το μεγαλύτερο ποσοστό απορρόφησης, γεγονός που ήταν αναμενόμενο, αφού προβλεπόταν εξασφάλιση εξοπλισμού και υποδομών κατά τα αρχικά στάδια υλοποίησης του έργου. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.1, το συνολικό πραγματικό κόστος είναι υψηλότερο από ότι είχε αρχικά εκτιμηθεί (€82.979,15 ευρώ σε σχέση με το αρχικό ποσό των €63.407,00). Αυτή η αύξηση στις δαπάνες της κατηγορίας αυτής είναι: (i) €855 για δαπάνες υποδομής και (ii) €19.572,15 για δαπάνες εξοπλισμού, οι οποίες αναλύονται στην ΑΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες αυτές αντιπροσωπεύουν το συνολικό χρηματικό ποσό που δαπανήθηκε για την αγορά του εξοπλισμού.

Αναλώσιμα (Consumables): Οι δαπάνες για τα αναλώσιμα παρουσιάζονται αυξημένες λόγω της μετακίνησης δαπανών που έγιναν στο πλαίσιο της Δράσης Α.5 και της αναπροσαρμογής προϋπολογισμού του φορέα UNDP-ACT. Συγκεκριμένα το UNDP παραχώρησε εξοπλισμό εργαστηρίου γενετικής και σχετικών αναλωσίμων που φτάνουν τα €3.900, όπως έχει αναφερθεί στα Συμφωνητικά Εταιρικής Σχέσης (*Παράρτημα 1 στην ΠΕΠ 01/09/2011*).

Άλλα έξοδα:

Μειωμένα έξοδα παρατηρήθηκαν στην παραγωγή αφισών για σκοπούς διάχυσης, κάτι που οφείλεται σε λανθασμένη αρχική υπερεκτίμηση των σχετικών εξόδων (της τάξης των €10.000). Αντίθετα, στην περίπτωση των DVDs, η παραγωγή των οποίων ανήκει στην ίδια κατηγορία εξόδων, οι δαπάνες είχαν υποεκτιμηθεί (€500). Τα DVDs δεν έχουν ετοιμαστεί ακόμα, αλλά το κόστος έχει εκτιμηθεί ότι θα φτάσει περίπου τα €4.000. Μικρή αύξηση αναμένεται και στα έξοδα που θα γίνουν για την προώθηση του Διαγωνισμού Νέων, τα οποία από €1.000 αναμένεται να ανέλθουν περίπου στις €3.000.

Βαθμό απορρόφησης της πρώτης χρηματοδότησης

Στο Παράρτημα 9: Οικονομική Έκθεση Έργου για την περίοδο 01/01/2010 – 31/09/2011, της παρούσας έκθεσης, επισυνάπτονται όλα τα σχετικά οικονομικά έντυπα που ζητούνται από την ΕΕ σχετικά με την μέχρι τώρα δικαιολόγηση των δαπανών του έργου, ανά Δικαιούχο, αλλά και συγκεντρωτικά.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι στο Παράρτημα 9 υποβάλλονται δύο έντυπα “Consolidated Cost Statement for the Project”. Ο λόγος για τον οποίο υποβάλλονται δύο φορές το έντυπο αυτό είναι: (i) Στο πρώτο έντυπο (Σελ. 4 – Παράρτημα 9) γίνεται εξισορρόπηση των δαπανών στο “Statement of Income”, με το συνολικό κόστος του έργου μέχρι την ημερομηνία υποβολής της έκθεσης, το οποίο βρίσκεται στο “Statement of Expenditures”. Σε αυτή την περίπτωση όμως το ηλεκτρονικό αρχείο δίνει ένδειξη λάθους. (ii) Στο δεύτερο έντυπο (Σελ. 5 – Παράρτημα 9) γίνεται εξισορρόπηση των δαπανών στο “Statement of Income” με το άθροισμα των επιλέξιμων δαπανών του έργου, που βρίσκονται στο “Statement of Expenditures”.

Πιο κάτω παρουσιάζονται αναλυτικά διευκρινίσεις σε σχέση με:

- Το βαθμό απορρόφησης της πρώτης χρηματοδότησης από δύο εταίρους του έργου: (i) Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου – ΟΠΟΚ και (ii) UNDP-ACT.
- Την αφαίρεση των δαπανών προσωπικού για την περίοδο αναφοράς από το UNDP-ACT.

Απορρόφηση Πρώτης Χρηματοδότησης: Το ποσό της πρώτης χρηματοδότησης για την ΟΠΟΚ και το UNDP-ACT ήταν €46.079,60 και €6.196,00, αντίστοιχα. Οι δαπάνες των δύο εταίρων κατά την περίοδο αναφοράς ήταν €38.696,33 και €1.688,37, αντίστοιχα. Ως αποτέλεσμα, και με βάση τη θεώρηση οικονομικής αναφοράς της κοινοπραξίας, η οποία στη συγκεντρωτική δήλωση (consolidated cost statement) προϋποθέτει αντιστάθμιση εσόδων – εξόδων, οι εταίροι αυτοί δεν έχουν προς το παρόν ίδια συμμετοχή (own contribution) αλλά αντίθετα έχουν παραλάβει περισσότερα χρήματα από ότι έχουν ξοδέψει. Στο παρόν στάδιο η συνεισφορά τους καταγράφεται ως μηδενική με το σκεπτικό ότι τα πλεονάσματα θα μεταφερθούν προς κάλυψη των επόμενων πληρωμών από τον ανάδοχο. Το υπόλοιπο που προκύπτει από τη διαφορά της πρώτης χρηματοδότησης μείον των συνολικών δαπανών έκαστου φορέα, είναι €7.383,27 για την ΟΠΟΚ και €4.507,63 για το UNDP-ACT. Συνεπώς προσαρμόστηκε με

αντίστοιχο ποσό (δηλαδή μειώθηκε κατά €1.890,90) η ίδια συμμετοχή του Συντονιστή Εταίρου (Contribution of the coordinating beneficiary) έτσι που η συνολική πρώτη χρηματοδότηση να είναι η σωστή.

Να σημειωθεί ότι όλοι οι υπόλοιποι φορείς του έργου έχουν δαπανήσει το ποσό της πρώτης χρηματοδότησης που έχουν λάβει από τον ΑΦ, όπως αυτό παρουσιάζεται στο Παράρτημα 9.

Αφαίρεση των δαπανών προσωπικού για την περίοδο αναφοράς από το UNDP-ACT: Κατόπιν συνεννόησης με τον υπεύθυνο έργου για τον εταίρο UNDP-ACT, Dr. Nicolas Jaffaud, δε συμπεριλήφθηκαν στην οικονομική αναφορά οι δαπάνες προσωπικού του εν λόγω εταίρου που αφορούν στο έργο. Η μη συμπερίληψη αυτών των δαπανών οφείλεται στην πολιτική του UNDP-ACT να μην κοινοποιεί αποδεικτικά πληρωμών για το προσωπικό του, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η τεκμηρίωση αυτών των δαπανών. Ως εκ τούτου, το UNDP-ACT παραιτείται από τη διεκδίκηση της χορηγίας της Ε.Ε. για τη συγκεκριμένη κατηγορία εξόδων (*Παρούσα έκθεση - Παράρτημα 10: Επιστολή από το UNDP-ACT*).

4.3. Στοιχεία Ελεγκτή

Στη βάση των κανονισμών του προγράμματος LIFE+ (Άρθρο 31 Κοινές Διατάξεις) και δεδομένου ότι η συνεισφορά του προγράμματος LIFE+ προς το έργο υπερβαίνει τις €300.000, έχει προνοηθεί από την πρόταση του έργου, δαπάνη €10.000 για την αγορά υπηρεσιών από Ορκωτό Ελεγκτή (Λογιστή), για σκοπούς ελέγχου του έργου. Η δαπάνη αυτή επιμερίστηκε στον ΑΦ (Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών, Πόρων και Περιβάλλοντος), ο οποίος και στη βάση των κανονισμών του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, θα προχωρήσει στην προκήρυξη προσφοράς για την αγορά υπηρεσιών Ορκωτού Ελεγκτή (External audit) από τον ιδιωτικό τομέα, στο πρώτο τρίμηνο του 2012. Η προσφορά θα διεξαχθεί στη βάση των διαδικασιών διεξαγωγής προσφορών του Δημοσίου Τομέα, ενώ σαφής όρος του διαγωνισμού θα προνοεί όπως ο Ελεγκτής (Λογιστής – Φυσικό ή Νομικό πρόσωπο), είναι μέλος του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ).

5. Παραρτήματα

5.1. Παραδοτέα

Παράρτημα 3: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Κάλυψη ΜΜΕ: Παρουσίαση σε μια ραδιοφωνική εκπομπή (ψηφιακός δίσκος). [Annex 3: DELIVERABLE - Media coverage: Presentation in one radio broadcast (CD).]

Παράρτημα 4: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Δημοσιεύσεις σε δύο διεθνή συνέδρια. [Annex 4: DELIVERABLE – Publications in two international conferences.]

5.2. Άλλα

Παράρτημα 1: Πίνακας με τις βασικές πληροφορίες των περιοχών του δικτύου Natura 2000 όπου έχουν εγκατασταθεί τα ΜΑΦ. [Annex 1: Table with basic information details on the Natura 2000 sites, where the PMRs were established.]

Παράρτημα 2: Κατάλογος προσωπικού που συμμετέχει στην υλοποίηση του έργου. [Annex 2: Table of personnel involved at the project.]

Παράρτημα 5: Απαντητική επιστολή σε ερωτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [Annex 5: Letter answering the questions of the European Commission.]

Παράρτημα 5Α: Δήλωση πολιτικής του Τμήματος Δασών σχετικά με τον ΦΠΑ. [Annex 5A: Declaration regarding VAT policy of associated beneficiary: Department of Forests.]

Παράρτημα 6: Αναθεωρημένοι πίνακες χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης: εκθέσεων έργου, παραδοτέων έργου και οροσήμων έργου. [Annex 6: Revised table of: the reporting schedule, up-to-date table of project Deliverables and Milestones.]

Παράρτημα 7: Οδηγός Εφαρμογής Προγράμματος Σπουδών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης – Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη για Εκπαιδευτικούς Δημοτικής Εκπαίδευσης [Annex 7: Guide for the Application of Environmental Education – Education for Sustainable Development in the Curriculum of Primary Education.]

Παράρτημα 8: Τυποποιημένη κατάσταση δαπανών έργου (ψηφιακός δίσκος). [Annex 8: Standard Statement of project’s Expenditure (CD).].

Παράρτημα 9: Οικονομική Έκθεση Έργου για την περίοδο 01/01/2010 – 31/09/2011 [Annex 9: Financial Report of the project covering the period 01/01/2010 – 31/09/2011]

Παράρτημα 10: Επιστολή από το UNDP-ACT. [Annex 10: Letter from UNDP-ACT].

Summary of the Mid-term Report of the project LIFE08 NAT/CY/000453

The project with code LIFE08 NAT/CY/000453 is entitled “Establishment of a Plant Micro-Reserve Network in Cyprus for the Conservation of Priority Species and Habitats” (acronym PLANT-NET CY). It aims at establishing five Plant Micro-Reserves (PMRs) for improving the conservation status of four priority plant species (**Arabis kennedyae*, **Astragalus macrocarpus* subsp. *lefkarensis*, **Centaurea akamantis* and **Ophrys kotschyi*) and two priority habitat types (9590 * *Cedrus brevifolia* forests -*Cedrosetum brevifoliae*- and 9390 *Scrub and low forest vegetation of *Quercus alnifolia*) of Cyprus that are found in Natura 2000 sites. The project’s duration is 42 months (January 2011 – June 2013) and its progress up to now suggests that it will be successfully completed within this time framework.

An *Inception Report* (IR) was sent to the European Commission (EC) in September 2010, covering the progress achieved during the first 9 months of the project. Following this, in September 2011, a 1st *Progress Report* (FPR) covering the period from 1st January 2010 to 31st July 2011, was sent to the EC. The *Mid-term Report with payment request* which was initially scheduled to cover the aforementioned period (until June 2011) was postponed, after consultation with the EC, since the project expenses did not cover the 150% of the first instalment, at that point of time. Now, the 150% of the first instalment is covered and a *Mid-term Report with payment request* is prepared and sent to the EC, as it was scheduled in the FPR.

The *Mid-term Report* covers the progress achieved by the project (01/01/2010 – 30/09/2011), and focuses on management, technical and financial parameters. The project is being carried out properly without substantial divergences from the initial proposal. The Project Management Team ensures the efficient management of the project at the administrative level, according to the «Organisation and Management Chart». The operation of all three management bodies (Project Management Team, Stakeholders Board and the Scientific Committee) secures the effective cooperation among all beneficiaries for the successful implementation of the project.

Regarding the technical part of the project, all planned actions have been implemented based on the schedule of the project proposal. All the Preparatory Actions (Actions A) have been concluded, apart from Action A.5, which is still in progress. Most actions that will take place in the following period, until the Second Progress Report (November 2012), will focus mainly on the targeted plants and habitats conservation (Actions C) and public awareness as well as on dissemination of the project’s results (Actions D).

Referring to the financial part of the project, during the period January 2010 – September 2011, its expenses covered the 43,67% of the total budget. Until now the total costs of the project cover the 158,13% of the first instalment. Additionally, a payment request is also prepared, signed by the coordinating beneficiary and attached to the report.

The Mid-Term Report analytically presents the progress achieved in each of the project's Actions. It also refers to the questions sent by the EC, following the FPR's evaluation. All the answers to the questions, including supporting documents are attached to the report as Annex 5.

The Mid-term Report is accompanied by ten (10) annexes, which include two (2) project deliverables and eight (8) additional files with information supporting the project's progress so far.